

J 64
1289 p.i. 201097

EESTI
RAHVUS-
RAAMATUKOGU

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AEGKIRI.

Nr. 47/48 (413/14) || 30. novembril 1929 a. || IX. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.
Tellimise hind: aastas . . . . . Kr. 10.—
poolaastas . . . . . „ 5.—
veerandaastas . . . . . „ 2.50

Kohtu- ja siseministeeriumile alluvatele asutus-
tele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:
aastas . . . . . Kr. 8 —
poolaastas . . . . . „ 4.—
veerandaastas . . . . . „ 2.—

Üksik number maksab 25 senti.

Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 7-47
Avatud k. 1^h29—1^h23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1

Kuulutuste hinnad:

1/1 lehek.	Kr. 40.—	1/4 lehek.	Kr. 10.—
1/2 „	20.—	1/8 „	5.—
1/3 „	13.50	1/16 „	2.50

Tunnistuste kaotuste kuulutused Kr. 1.—
Lehe eesküljel 75% o, tekstis 100% o kallim.

Aadressi muutmise 30 senti.

Aadress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338
Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) M. Morrison, Vabaksmõistvatest kohtuotsustest. 2) Kuidas nad töötavad. 3) Kuritegudest. loomade riigis. 4) Salakaubavedajatest Chikagos. 5) Rakvere politseiameetnikkude kogu tegevusest. 6) Ed. Klumberg, Kehalisest kasvatusest politseis. 7) Võrkpall Tallinna politseis. 8) Ametlik osa. 9) Kirjanduse alalt. 10) Küsimusi ja kostmisi. 11) Kirjavastusi. 12) Kuulutusi.

Vabaksmõistvatest kohtuotsustest.

M. Morrison.

Kr. Kp. S. § 121. kõneleb kohtu poolt kaebealuse süütuks tunnistamisest. Lahitiseks on jäetud küsimus, kuidas, mil juhtumil või mil viisil kohus võtab ette süütuks tunnistamise kirjalikkudes otsustes. Kr. Kp. S. § 130. pp. 3. ja 4. järgi peab küll rahukohtunikud otsus lõpulistul kujul sisaldama kaalutlusi, mis olnud otsuse aluseks, kui ka seaduste äranäitamisi, kuid vene sen. sel. järgi pole see § priiksmõistmise otsustel koheldatav.

Kr. Kp. S. § 121., mis avab kohtutele tarvitamiseks äärmised võimalused kaebealuste süütuks tunnistamisel, on siiski seotud raskustega. Äärmuste käsitlemine leiab maad harva, sest pole tema järgi igakord tarvidust: ei saa kohus oluliselt ise, kui ta seda ka sooviks, kõiki priiksmõistmise otsuseid ühendada kaebealuste süütuks tunnistamisega. Kaebealuste priiks-

mõistmise otsused ei nõua seaduse otsekohese seisukoha järgi motiveerimist, ja kuigi see kohtutes siiski sünnib, siis püütakse sellega asjaosalistele tuua lähemale asjade harutusel ilmsikstulnud selgus.

Kr. Kp. S. § 771. p. 1. teeb vahet süütuks koosseisu ja tõenduste puuduse ja kaebealuse vastutusvõimete vahel; seal räägitakse kaebealuse priiksmõistmisest ja vabastamisest, puudutamata jättes tema süütuks tunnistamise küsimuse. Sarnane vaadete vahe priiksmõistvate otsuste puhul Kr. Kp. S. §§ 771. ja 121. vahel on tingitud sellest, et süütuks tunnistamise fakt on ligem väiksematele asjadele ja et üldkohtutele alluvais asjus on süütegude koosseis kindlam.

Kr. Kp. S. §§ 771. ja 788. järgi peab kohtuotsustes olema kirjeldatud otsuste oluline külg. Seal on süüdistuse kaudu

toodud ette asjaolude kirjeldamine, nende läbivaatamise tulemus, kui ka vastused sellekohastele küsimustele, missugustel põhjustel tunnustati või lükati tagasi need faktilised olud, mis sünnitavad kaebealusele kuuluva teo. Pole tegu ise leidnud tõestamist, ei või enam kõnet olla kaebealuse süüdistamisest. Sarnane olukord tekib ka siis, kui kaebealust ei saa pidada süüdivaliks seaduslikkudel põhjustel või kui tegu, mis tema saatnud korda, pole seaduse poolt karistatav.

Süütult kohtu alla sattumisest võiks rääkida kaebealuse priiksmõistmisel süüteo koosseisu puudusel, sest seal on süüdistatud kaebelune asjas, kus üldse polnud kuritegu. Kuid ka see veel ei tõenda kaebealuse süütuse absoluutsust otsekohe, sest tema kohtu alla sattumine võis tekkida isesugustel asjaoludel, millede aluseks ei selgunud enne kohtuistungit. Peale selle võis kaebelune ikkagi nii ehk teisiti asjasse segatud olla, ka võidi panna kohtuistungil pearõhk tõenduste otsimisele, ilma et kuriteo või süüteo koosseisu olemasolu oleks ligemalt järele katsutud ehk kui seda pole üldse korda läinud.

Kaebeluse seisukohalt on see kõigiti kasulik, kui kohus teeb selgeks tema otsekohe süütuse ja väljendab selle kirjalikult kohtuotsuses. Erasüüdistaja või ametlikult süüdistust tõstja seisukohalt pole see soovitatav, sest pole mõeldav süüdistuse tõstmine eesmärgil, nagu peaks kohus selgitama hakkama kaebealuse süütust. Kohus võib saada vastoludest üle otsekohe süütukstunnistamise küsimuse lahtiseks jätmisega, kuna ta teab ette, et kaugemale minek võib osutada kohtuskäijate moraalsete väärtuste hindamiseks, mida pooled ei jäta kasutamata.

Kohus on seotud asja vormilise küljega, sellega pole seotud kaebelune. Kaebelune ei tee vahet seaduste ja moraalsete väärtuste vahel, kui ta pealegi peab andma vastust asjades, milles ise süütu. Ta sooviks näha, et tema süütuse asjaolu leiaks väljendust avalikus kohtuotsuses ja et see oleks kirjalik. Kuigi

kohtuotsuses on toodud põhjused, miks kaebelune on mõistetud priiks, siis on selline seisukord siiski umbkaudne, sest seal puudub otsékohene ja selge hinnang sõnaga „süütu“. On süütus leidnud kindlust kohtuotsuses kirjalikult, on võimalik kaebelusel heakstegemisele asuda neid kahjusid, mida ta kannud kohtu alla sattumisega. Seepärast soovitakse loomulikult, et priiksmõistmistel kohus ei piirduks Kr. Kp. S. § 771. p. 1. ettenähtud juhtumite ettetoomisega, vaid Kr. Kp. S. § 121. toodud võimalustega. Kohtuotsustes väljendatud sõnad „tõenduste puudusel“ jätab sellelaadiliste kaebeluste kohta heljuma kahtluse varjud ja nende kannatused ei lõpe kohtuotsusega, küll aga tuleb seda veel kanda seltskonnas. Kr. Kp. S. § 121. ettenähtud priiksmõistmistele äärmine võimalus kaebeluseid süütuks tunnistada, on otsekuu mõeldud seltskonnas silmis kaebeluse puhtakspesemiseks.

Harilikult püüavad kohtud põhjendada otsuseid igakülgselt, et neist selguks kohtu terve mõttekäik asjade harutamisel. Kui ettevaatlikult ka siin ei talitata, on sealt ikkagi näha ja tunda, mis oli õigeksmõistmiste aluseks, kuriteo koosseisu, tõenduste või vastutusvõime puudus. Et mõnelt poolt tõendatakse, kaebeluse süütuks tunnistamine oleks kohtute nihkumine seaduste alalt moraali alale, siis pole see väide küllalt veendumapanev. Piirid seaduse ja moraali vahel pole üksi tõmbamata, vaid nad pole üldse mõeldavad.

On süütult kohtu alla sattunute kaitseks avatud nii selged ja vastuvaidlematud võimalused, siis peab seega arvestama süüdistuste tõstja. Süütuks tunnistamiste õige mõju tuleb ilmsiks kohtuotsuste jõusse astumisega. Selle fakti olemasolul vajub terve protsessi raskus kõigi tagajärgedega süüdistaja vastu ja üles kerkib küsimus, kui õiglane ja otstarbekohane oli süüdistuse tõstmine. Veel teravamaks läheb see siis, kui süüdistuse tõstmine pole tekkinud lihtsas igapäevases asjade edasiandmise korras, vaid süüdistaja oma soovil ja algatusel.

Kuidas nad töötavad.

Juhusteotsijate elu ja tegevus on alati pakkinud huvi kõrvaltvaatajatele. Mõni isik tunneb huvi sündmuste vastu, mis on ühenduses nende kurjategijate eluga, teisele pakub huvi asja puht psühholoogiline külg; on isikuid, kellele seiklusteotsijate tegevus ja eriti edukas tegevus pakub kahjurõõmu, on inimesi, kes vaatavad kõnesolevatele kurjategudele ainult sportlistest seisukohast; mõnele pakub ütle mata rõõmu, kui ta loeb või kuuleb, et niisuguste kurjategijate tegevuse tagajärjel on sisse kukkunud jõukamad ja silmapaistvamad ringid, mõned tunnevad asja ja tege laste vastu sama huvi nagu üldse kriminaalromaanide ja -filmide vastu. Igatahes on kindel, et huvitatud on väga paljud inimesed juhusteotsijate tegevusest. Ja see huvi on muidugi sootu teistsugune kui kriminaalametniku huvi asja vastu, kes peab ainuüksi juba ametilt huvi tundma ja kes ühtlasi teab, et need kurjategijad kuuluvad kõige kardetavamate sekka.

Peab tõesti ütlema, et juhusteotsijad — nii mehed kui naised — kuuluvad täiesti eriliiki kurjategijate hulka ja ei tee palju tegemist harilik kude kurjategudega ja nende toimepanijatega. „Juhusteotsija“ on mõistagi ainult kriminaaltehniline, mitte aga juriidiline mõiste — vähemalt praeguse aja seadustes. Selle all mõistetakse omanäraseid petiseid. Harilikult kõneldakse, et juhusteotsija on isik, kes tegutseb võõra, enamalt jaolt n. nim. kõrgematest kihtidest laenatud nime all, kes katsub äratada mulje, nagu oleks ta väga jõukas ja kes sarnase maski all paneb toime vargusi, pettusi ja kelmusi (v. ka Gross, Handbuch, lhk. 395). Kriminallistid loevad neid aristokraatideks kurjategijate peres, sest neil on omadusi, mis täiesti puuduvad harilik kudel kurjategijatel ja mis neid esile tõstavad teiste seas. Sellega pole muidugi öeldud, et need kurjategijad väärivad kiitust. Just vastuoksa. Need on inimesed, kellel on rõhkesti annet ühel või teisel alal ja kes võiksid väga hästi ausalt teenida leiba. Teiselt poolt peab aga üldse tähendama, et kurjategijate elukutse (v. dr. Wulffen: „Psychologie des Verbrechers“) ei nõua erilist intelligentsust; harilikuks nähtuseks on ka parimate juhusteotsijate peres, et mõeldakse välja mõni eriline trikk, mida siis alati kasutatakse, mille küljes olakse elu aeg kinni; veel sagedamini ka-

sutatakse aga vanu trikke, mis veidi uuendatakse ja muudetakse vastavalt ajale ja olukorrale. Üht aga peab ütlema juhusteotsijate juures, et nad oskavad meisterlikult kasutada iga situatsiooni ja ennast tunda kodusena ka võõras ümbruskonnas.

Muidugi panevad juhusteotsijad peale pettuste ka toime liht- ning murdvargusi, võiks mainida ainult kuulsat juhusteotsijat ja võõrastemajade varast Manolescut, keda kutsuti kurjategijate ringides ka varaste kuningaks. Kuid varguste toimepanemiseks pole mõistagi vaja erilist annet, küll aga on seda vaja kavalalt läbiviidud pettuste juures. Ja nii leiame juhusteotsijate seas inimesi eriliste annetega, suure osavusega ja — mis kõige tähtsam — imestamisväärse külmaverisusega. Nais- ja meeskurjategijad peavad suutma, kui nad ei taha kohe sisse kukkuda, osavalt mängida endale võetud osa ka siis, kui silmapilk kriitiline. On ekslik arvata, nagu töötaksid naised juhusteotsimise alal väiksemal arvul ja mõõdul kui mehed ja nagu ei suudaks nad hästi petta. Tegelik elu näitab, et just naisterahvad need ongi, kes on kõige kardetavamad juhusteotsijate osas; neile tuleb appi loomulik anne ennast lasta paista teisena, kui nad tegelikult on. Peale selle on naised kahtlemata osavamad, nupukamad ja salakavalamad kui mehed, mis neid aitab petta pikemat aega kogu oma ümbruskonda, ilma et see ärataks mingisugust kahtlust. Nad oskavad otse eeskujulikult kasutada oma kaas kodanikkude nõrkusi oma kasuks, s. o. selleks, et igasuguse tööta ja vaevata elada uhket elu täis lõbutsemist, ilma milleta neile elu paistab ebamugavana, igavana ja tüütavana.

Kõigil juhusteotsijail leidub ühiseid jooni vaatamata sellele, et nad töötavad igaüks erimeetodi abil, et nad esinevad igaüks oma viisi jne. Kõik nad tahavad olla või vähemalt paista suure ilma ja parima seltskonna liikmetena. See on muidugi loomulik, sest oma ohvreid otsivad nad just parima seltskonna hulgast ning nende jõukamate kihtide hulgast, kes katsuvad sattuda parimasse seltskonda, kui nad seal veel ei ole. Selle tagajärjel katsutakse harilikult tegutseda väga kõlava nime all; seal, kus pannakse veel palju rõhku aadliseisusele, tegutsetakse ikka parunina,

krahvina, krahvinnana, markiina jne. Need juhusteotsijad, kellel juba palju kogemusi ja julgust, töötavad tihti isegi printsidena, vürstidena, isegi naised armastavad olla vürstinnad, hertsoginnad ja printsessid. Samasuguseid tiitleid valivad endale mõnikord ka algajad, kes loodavad, et ükski tiitel juba annab tagajärgi: need kurjategijad on harilikult varsti trellide taga. Tiitliga katsutakse mõju avaldada ohvrile, katsutakse kõigepealt ohver uskuma panna, et tegemist on väga korralliku isikuga. Ja kurjategijad arvestavad enamaltjaolt õieti: inimeste iseloom on juba kord niisugune, et uhke ja kõlav tiitel katab kõik, andestab kõik. Nimi luuletatakse harilikult, mõnikord valitakse ka mõne olemasoleva aadlisoo nimi, tihti tehakse nimi ümber või moonutatakse mõni teine harilik nimi. Peab kohe ütlema, et olemasolevaid aadlinimesid tihti ei tarvitata, see võib tuua kõikisuguseid üllatusi: võidakse kokku sattuda inimestega, kes vastavat perekonda tunnevad jne. Ühtlasi sunniks see tihti nime muutma, mis samuti hädaohtlik: võidakse kokku saada ühede ja samade inimestega mitmesuguse nime all.

Enne kui kirjeldada üksikute juhusteotsijate tegevust, võiks veel peatuda mõne sõnaga nende psühholoogia juures. Grossi arhiivis 56. kõneldakse sellest kokkuvõetult järgmist: Tekib küsimus, millega seletada seda suurt edu, mis on tihti juhusteotsijatel nende tegevuses? Peab ju meeles pidama, et mõnel korral läheb korda täitsa harimatul kurjategijal võrgutada ja petta väga intelligentseid inimesi, kellel sugugi ei puudu inimeste ja tegeliku elu nähtuste tundmine. Sarnane nähtus on muidugi seletatav ka seega, et inimestel on üldse nõrkuseks ennast mõjutada lasta kõlavatest nimedest, rikkalikust ümbrusest, heast esinemisest jne. Kuid see pole peasi. Juhusteotsijad suudavad järjekindlalt tegutseda peaaesjalikult seetõttu, et nad julgesti ja kindlasti üles astuvad ja tegutsuvad, et nad on alati rahulikud ja ei kaota kunagi külma verd. See tõsiasi aga on omaltpoolt jälle seletatav seega, et need kurjategijad ise usuvad endasse ja sellesse osasse, mida nad parajasti mängivad. Nad valetavad, kuid hakkavad ajajooksul ise uskuma oma valedesse, nii et nad lõpuks ise enam tõsiselt ei tea, kus lõpeb tõde ja algab vale. Nad usuvad kindlasti, et nad suudavad läbi viia oma kavatsusi, mis-

tõttu need ka tõesti läbi viiakse. Seepärast, et nad ise usuvad endasse ja oma plaanidesse, suudavad nad uskuma panna ka teisi — oma ohvreid.

Eriti huvitavad on nais-juhusteotsijad, kelledest olgu allpool veidi lähemalt. Huvitav on nende tegevus seetõttu, et nad on julgemad ja kavalamad kui mehed ja on ka püsivamad kui mehed oma kuritegevuses. Järgmised näited, mis on kõik toodud dr. Gebhardti „Hochstaplerinnen'ides“, tõendavad naiskurjategijate hädaohtlikust ja nende tegevuse suurt edu seikluste alal.

Järgmine juhtum leidis aset enne maailmasõda ja kutsus esile pärast asja avalikustulekut suure sensatsiooni. Loo kangelaseks oli „krahvinna Sarnheim“. Selle kurjategija tegevuse paljastamine algas ühe kahjukannatanud mööbliäri teadaandega kriminaalpolitseile. Tähenstatud ärisse ilmus nimelt ühel ilusal päeval üks noorpaar ja tellis endale mööbleid 200.000 saksa marga väärtuses. Äriomanikule näis olevat noorpaar kahtlane. Noored elasid ühes suuremas võõrastemajas, pildusid laialt raha, elasid väga toredalt ja tahtsid osta, nii palju kui teadis kõnelda ärimees, üht suuremat lossi Berliini X. tänaval. Meesterahvas nimetas ennast vanleitnandiks N., tema abikaasa — sündinud krahvinna Sarnheimiks. Paistis silma, et paarikene ei tahtnud maksta käsiraha mööblite eest — vaatamata sellele, et tellimine oli väga suur. Ka lossi hinda — 240.000 s. marka — ei tahetud tasuda, kuid siiski hakati lossi suurepäraselt remonteerima. Krahvinna oli väga elegantne daam, kellel olid oma võidusõiduhobused. Kes pidas autosid ja sõiduhobuseid, kellel aga oli palju võlgu ja kes kannatas võlvasaldajate rohkuse all. Juba varem oli paarikene torganud kriminaalpolitsei silma, kuid viimasel ei olnud mingisugust alust ega põhjust aktiivselt tegutsema hakata. Pealegi oli teada, et krahvinna tihti kõneles sellest, et tal on panga depoo üks miljon marka, et ta aga esialgu seda raha kätte ei saa. Põhjused selle mitte saamiseks olid mõistagi äärmiselt komplitseeritud. Tegelikult sõitiski krahvinna tihti autoga või tõllaga panga ette, nähtavasti selleks, et raha vabastada aresti alt. Kriminaalpolitseil oli ka teada, et krahvinna oli ostnud mitmes suures äris palju kaupavõlgu ja et ärimehed teda usaldasid

ning lohutused seega, et krahvinnal on palju raha panga depooos. Kõigele sellele vaatamata hakkas kriminaalpolitsei asja lähemalt uurima ja tegi kindlaks järgmist. Krahvinna oli üürinud uhkes võõrastemajas neli tuba aasta peale, aastauuriga 5500 saksa marka. Krahvinnal oli neli võidusõiduhobust. Ta kirjutas tihti oma sugulastele ja teatas neile üht ja teist, seejuures korraldati nende kirjade kirjutamine alati nii, et võõrastemaja personaal pidi lugema kirjade sisu. Selle triki abil — mis polnud uus ega kaval — pandi võõrastemaja tõesti uskuma, et tegemist on jõuka krahvisoost naisega. Ei tohtinud puududa ka erasekretär. Mees oli palgatud 10 aasta peale, aastapalgaga 10.000 marka, kusjuures talle veel lubati päevarahana sõitude puhul „mõisatesse“ 32 s. marka päevas pluss 1. klassi raudteepilet. Kriminaalpolitsei tegi ka kindlaks, et lossiomaniik oli vähemalt nii tark ja nõudis enne lossi ülevandmist ostusummat. Mööblikaupmehes aga ei suutnud vastu panna. Ta laenas ajajooksul krahvinnale kaunis suure summa — kõik muidugi lootuses, et varsti saab krahvinna kätte oma raha depooost ja siis järgneb võlgade tasumine ning suure tellimise äraandmine. Siis selgus veel, et krahvinna oli annud võõrastemaja direktioonile pandiks oma „testamendi“, mis oli teraskastikeses; on vist ülearune juure lisada, et selles kastikeses muud polnud kui vana ajalehepaberit. Kui kriminaalpolitseil olid kõik need andmed käes, otsustas ta küülastada krahvinnat. Viimane ei suutnud muidugi tõendada oma isikut ega ka panga depooos oleva raha olemasolu. Võltitud aadlikirja oli ta suutnud hävitada enne politsei tulekut. Krahvinna ei salganud kaua. Ta ütles, et ta õige nimi on Anna V. Naisterahvas võeti vahialla ja siis alles selgus, kui laialdaselt ta oli tegutsenud petisena. Kriminaalpolitseisse ilmus hulk ärimehi, kes kõik olid laenanud raha või annud võlgu kaupa krahvinna Sarnheimile. Nii palju kui läks korda selgitada, suutis petis tüsata kaupmehi ainult 32.000 s. marga väärtuses. See on juba midagi, eriti kui arvesse võtta, et V. oli alles 24-aastane. Lugu van. leitnandiga oli juba kurvem. Ta oli tõesti ohvitser, aus ja süütu inimene, kellel aga puudus selgroog ja kes seisis täiesti oma armukese mõju all. Ka tema uskumus oma pruudi kõrgesse seisusse, samuti nagu tema emagi. Ka sellesse us-

kusid mõlemad, et kõrgest soost preilile (tegelikult oli ta vaeste käsitööliste laps) antakse kord palju kaasavara ja et ta pärib määratu suuri summasid; ainult ühe onu surma puhul pidi krahvinna oma jutu järgi pärima miljon saksa marka. Naime oskas oma peigmehe emalt välja petta 32.000 marka „üheks lõikuseks“, sellele summale järgnesid veel teised — seni, kui oli võetud kõik, mis oli vanal emal, s. o. 52.000 marka. Ema andis raha kerge südamega, sest poja abiellumine rikka naisterahvaga pidi lõpetama kõik mured. Ohvitser läks isegi reservi, sest tal polnud enam vaja teenida — tema arvates. Pulmad lükati järjest edasi: krahvinna motiiviks oli, et ei saa veel abielluda, sest olemasolevast varandusest — 260.000 s. marka — ei jatkuvat elamiseks(!). Nagu sellest näha, oli kõik hästi läbi mõeldud ja ette valmistatud. Naisterahvas suutis petta kogenud kaupmehi, kogenud ohvitseri ema, mis ime siis, et nõrk ja eluvõõras ohvitser ise langes täiesti tema võrku. Kui kavalalt see naisterahvas tegutses, näitavad järgmised lood. Kord astus krahvinna ühte suuremasse ärisse. Omanik tuli ise talle vastu ja avaldas head meelt nähes kaua aja tagant jälle lugupeetud ostjat. Krahvinna tähendas, et ta õieti üldse enam ei tahtnud astuda sellesse ärisse, sest ärijuht olevat talle kord liiga teinud — ja keeldunud talle kaupa võlgu andmast, kui tal parajasti raha polnud. Äriomanik vabandas väga — ja tagajärg oli see, et krahvinna sai võlgu kaupa kuni 20.000 s. margani (umbes 1.800.000 senti) ja laenas peale selle veel ärimehelt sularaha. Teine juhtum on sama õpetlik. Ohvitseri onu hakkas tundma kahtlust krahvinna vastu. Ta kontrollis mõned krahvinna andmed ja leidis, et need on valed. Mees hoiatas ohvitseri ja seletas temale, et ta talle enam raha ei laena. Ja mis järgnes sellele? Ühel päeval ilmus selle kurja onu juure krahvinna ise, kurtis talle oma häda, nuttis veidi — ja sai laenuks 7000 s. marka. Kahe aasta jooksul andis paarikene välja 80.000 s. marka, s. o. umbes 7,2 miljonit senti.

Umbes 10 aasta eest tegutses Leipzigit nais-juhusteotsija paruniproua v. Stolzenburg zu Stolzenburg nime all. See naisterahvas oli ametilt raamatupidaja ja laekahoidja. Nähtavasti ei meeldinud talle aga sarnased igavad ametid ja ta otsustas, ol-

les juba 33 aastat vana, leida endale uusi teenistusvõimalusi. Ta algas uut karjääri tantsijannana ja lauljannana, oli siis mõni aeg naiskelneriks ja baariteenijaks ja siirdus siis kuritegevusele. Ta elas uhkelt, asus ainult suurtes võorastemajades, kus ta muidugi midagi ei maksnud, vaid veel peale kauba sai sularaha laenuna. Harilikult tegutses ta paruniproua v. Stolzenburg zu S. nime all. Kui ta arvas, et enam tasuta kuskil võorastemajas elada ei saa, kadus ta jäljetult, maha jättes ainult võlgu. Et rohkem raha hankida ka muudeks väljaminekuteks, n. öelda taskurahaks, otsustas juhusteotsija hakata raha välja petma ühelt üliõpilaselt. Ta luiskas talle muidugi oma suurtest varandustest, mõisatest jne., seletas, et ta pärib kord palju raha jne. Ta lubas isegi üliõpilasele osta auto, kui ta pärib varanduse. Noor inimene ohverdas temale palju raha, uskudes sellesse, mis juhusteotsija seletas. Kui kriminaalpolitsei daami lugudest teada sai, hakkas ta naist jälgima. See oskas siiski põgeneda, kuid mitte kauaks. Ta asus elama Dresdeni linna, alustas seal endist tegevust, kuid võeti peagi kinni. Ta lõpetas vabatahtlikult oma elu vanglas.

Kuid kõnesolevate nais-kurjategijate võrku ei lange üksi noored mehed, ka vanemad inimesed, kellel küllalt elukogemusi, on pidanud maksma raha ja rahu oma kergeusklikkuse eest. Parimaks näiteks sellele on nais-kurjategija tegevus, kes mõne aasta eest tegutses „kinokuninganna“ nime all. Tema nimetati niimoodi seepärast, et ta valis endale nimeks ühe tuntud kinotähe nime. Juba ainuüksi see asjaolu tõmbas palju vanemaid härrasid ligi: kes ei taha olla tuttav kuulsale, veetleva kinonäitlejannaga, pealegi kui see tutvus muud ei maksa kui natuke raha? See kurjategija oli hea inimeste tundja ja teadis, et meeleajal inimesed kulkuvad vähemalt niisama kergesti sisse isikule, kes enmast nimetab tuntud kinotäheks, kui isikule, kes ütleb, et ta on printsess. Ta jutustas oma suurest tutvusringkonnast, see ringkond vastas muidugi alati selle isiku huvidele, keda parajasti tuli pügada. Naine laenas palju raha ja kadus siis jäljetult — et teises linnas alata sama janti sama eduga, samas ulatuses.

Huvitav on ka naine, kes alles hiljuti veel tegutses ja kes miskipärast valis endale tegevuspiirkonnaks Leipzigi linna ja

selle ümbruskonna. Võib olla oleks ta viinud oma tegevuse üle ka teistesse linnadesse, kui kriminaalpolitsei poleks tõmmanud kriipsu läbi suurtest kavatsustest. See „daam“ nimetas ennast: vabaproua v. Uslar-Gleicheniks, krahvinna Sponeckiks, printsess Charlotte Hohenlohe-Oehren-geniks, proua dr. Schröderiks jne. Ta ei petnud ainult, vaid pani toime ka kõige lihtsamaid vargusi. Tal oli ükskõik kuidas ja mil teel raha teenida, ainult palju raha tuli teenida. Ei saa päris tõsiseks jääda, kui kuuleme, et see naisterahvas suutis ärevusse viia terved linnakesed ja alevikud seega, et ta jutustas, et endine saksa troonipärija tuleb teda külastama ühes oma kaaslastega. Ühel sarnasel korral tühjen-dati isegi terve võorastemaja ja kõik külalised saadeti minema: võorastemaja seati valmis kroonprints ja tema kaaslaste tulekuks! Igalpool äratas noor naisterahvas tähelepanu, see aga nähtavasti saigi talle saatuslikuks. Ta muutus ettevaatamatuks, hakkas hoopis — ja võeti kriminaalpo-litseilt Berliinis kinni, kus ta arvatavasti kavatses jätkata oma tulutoovat tööd. Ta oli ametilt toatüdruk.

Viiks pilkale kirjeldada viimase kümne aasta jooksul tegutsenud nais-juhusteotsi-jate tegevust. Nende hulka kuulub kuri-kuulus — „Hella von Hahn“ või paruni-proua Hella v. Hagen, sünd. v. Secken-dorf“. kelle erialaks oli petta kaupmehi et-tenäidatud panga kirja abil, milles seisis, et H. v. Hahnil on panga jooksva arvel 30.000 s. marka; kiri oli muidugi võltsitud. Siia tuleb arvata ka „krahvinna Alice v. Bernsdorfi, sünd. vabapreili v. Korff ja Kershenbrock“. kes oskas inimestelt raha ja asju petta ettekäändel, et tal on suured varandused Venemaal ja et ta on ühe kõrgema ohvitseri lesk. N. nim. proua dr. Elmeri erialaks olid pettused paberikau-baga. Ta võttis suurtest paberäridest kau-pa võlga ettekäändel, et ta on haigekas-sade esindaja. Paber müüdi kohe odava hinna eest maha; selle naise areteerimi-sel leiti tema juurest üksteist võltsitud pas-si, mis olid valmistatud igaüks ise nimele. Dresdenis areteeriti 1916. a. üks nais-kelm, kes tegutses haigena; ta sõitis „sa-natooriumist“ ühe „halastajaõe“ saatel suu-rematesse äridesse ja võttis sealt kaupa võlga, mis otsekohe jälle realiseeriti; hai-ge juttu usuti kergesti, seda enam, et ta tõendas, et ta olevat töösturi abikaasa Ko-

penhaagenist ja et tal olevat suured mõisad Ida-Preisimaal (ei tohi unustada, et see sündis sõjaajal, mil kerge oli levitada kontrollimata jutte).

On tulnud ette ka juhtumeid, kus on koos töötanud nais- ja mees-juhusteotsijad. Sarnane kombinatsioon on arusaadavalt kõige kardetavam. Kui üks enam edasi ega tagasi ei oska, aitab jälle teine. Üks niisugune juhtum tuli avalikuks 1924. a. Berliinis, kus kurjategijate kätte langes 125.000 marka, s. o. umbes 11¼ miljonit senti. Meesterahvas oli pärit Budapestist ja oli elukutselt ajakirjanik, naine oli pärit Baierist. Paarikese lõksu langes pangaametnik. Ajakirjanik astus kõigepealt ärilisse ühendusse pangaametnikuga, kelle ta valis endale ohvriks. Kui ärilised suhted olid kestnud juba mõnda aega, loodi ka lähem tutvus. Ühel õhtul esitles ajakirjanik ohvrile oma naise. Oldi mitmel korral koos ja pangaametnik armus ilusasse naisesse. Varsti leidis see juhust jutustada ametnikule oma „kurba“ elulugu. Ta olevat sündinud vürstinna Hohenlohe-Mariac-Stamberg ja olevat kolme aasta eest abiellunud ajakirjanikuga. Varsti olevat ta aga oma mehe truudusetusele jälile sattunud. Mehel olevat olnud armuke ja ta olevat nõudnud lahutust, mis lõpuks olevat ka läbi viidud. Mees olevat hiljem abiellunud

oma armukesega, kuid ka seal ei olevat kõik korras. Nii olevat siis endine abielupaar otsustanud uuesti koos elada ja reisida, kuid naisele see asi siiski ei meeldivat ja ta tahtvat lõplikult lahkuda mehest. Pangaametnikku kurvastas muidugi ilusa noore naise karm saatus. Ja varsti otsustatigi abielluda: pangaametnik muidugi naiskelmiga. Korraga selgus, et „vana vürst“, proua isa, vajab tungivalt raha. Ta olevat, naise seletuse järgi, mänginud maha suurema summa, mida tulevat tasuda kiires korras, muidu võivat juhtuda õnnetus. Pangaametnik, kelle ajud enam nähtavasti korras polnud suure armastuse tõttu, andis 70.000 saksa marka. Mäng jätkus. Siis „suri“ „vana vürst“, oli vaja sõita matusele, selleks kulus jälle raha jne. Pool aastat tegutses kurjategijate paarike sarnasel viisil, enne kui asi anti kriminaalpolitsei kätte.

Tihti tegutsevad naiskelmid abielluda soovijate maski all. Nad on siis muidugi kõik jõulkast perekonnast, kõlavate nimedega, kõrge haridusega jne. Tõelikult on sarnased kelmid harilikult ametilt kas tootjadrükud, naiskelnerid, juukselõikajad või midagi sellesarnast. Kuid nende kindel ülesastumine, hea riietus ja nähtavasti head kombad ning — ilu teevad pimedaks ka tõsiseid, elukogenud inimesi. P.

Kuritegudest loomade riigis.

Kui asuda seisukohale, et loomad ei mõtle, siis ei saa muidugi ka kõnelda kuritegudest loomade riigis, samuti ei tule siis kõne alla karistused loomade seas toimepandud kuritegude eest. Kuid sarnane vaatekoht on nüüd juba vananenud ja meie teame praegu juba kindlasti — tänu silmapaistvate teadlaste uurimustele — et loomad mõtlevad. On arusaadav, et loomade mõtletegevus, vaimutöö on teistsugune kui inimeste juures. Kuid sellele vaatamata on mõtlemine loomade juures sama loogiline nagu inimeste juures, mõtlemine ise mängib ainult loomade riigis hoopis väiksemat osa kui inimeste seas ning abstraktsed teemid on ala, kuhu ei küüni loomade mõtlemine. Kadunud on see piir, mida peeti varemalt kõige kindlamaks ja iseloomustavamaks loomade ja

inimeste vahel, tõendades, et ühed suudavad mõelda, teised aga mitte.

Kõigepealt peab selge olema, mis on kuritegu ja mispärast ning kuidas ta tekib, kui tahetakse kõnelda loomade kuritegevusest ja muidugi ka karistustest loomade seas toimetatud kuritegude eest. Kuritegu — nii inimeste kui loomade seas — on asotsiaalne tegevus. Inimene muutub kurjategijaks sellest silmapilgust, mil tema seab üle kõige oma huvid ning viimased vastu seab üldhuvidele, ühtlasi tähendatud huvide reguleerimiseks loodud riigiseadusi ignoreerides, neist üle astudes, nende vastu töötades. Seadused tekkisid siis, kui inimkond hakkas looma kindlaid huvigruppe kooselamiseks ja töötamiseks, kui üksikult elutsevad inimesed liitusid teistega, et ühise jõuga en-

nast paremini kaitsta metsloomade ja loodusnähtude eest, et viljakamalt töötada ja et ennast kaitsta teiste — vaenulikkude — inimeste eest. Ürginimene lõi oma vastase — teise inimese — maha, söi ta liha, pärast seda, kui oli talt röövitud tema varanduse (peaasjalikult naise). See kõige halvemate instinktide tagajärjel tekkinud kuritegu — tapmine armukadeduse ja ahmuse motiividel — õitseb praegu veel inimeste seas samuti nagu õitses mitmekümnetuhanda aasta eest. See kuritegu kuulub aga ühtlasi ka nende hulka, mis pannakse kõige rohkem toime loomade riigis.

Loom kaotab jooksuajal tihti nähtavasti täiesti valitsemise enda üle, ta kaotab ka igasuguse loogilise mõtlemisviisi. Seda on ammu juba tähele pandud, näiteks, Indias elevantide juures. Seal kasutatakse teatavasti elevantide suuremal arvul tööloomadena. Kui kätte jõuab mõnel elevantil jooksuaeg, siis eraldatakse loom teistest ja paigutatakse erikohta. Pealegi seotakse elevantid sarnasel korral ka kinni, kuna nad muidu vabalt võivad liikuda. Eriti isaloomad muutuvad hädaohtlikuks jooksuajal. Nad ei tee siis enam põrmugi välja oma vahtidest, keda nad harilikul ajal ikka respektierivad. Nad mõtlevad välja kõikisuguseid trikke, ei talu kuidagi tööd teha ja ässitavad üles teisi loomi, nii et mõnel puhul on suutnud üksainus jooksuaegne elevant esile kutsuda terve töökarja rahutuksmuutmise, on avatlenud terve karja n. öelda streigile. Nii võib muutuda rahulik elevant jooksu ajal päris metsikuks ja saada suurimaks hädahooksu nii inimestele kui ka teistele loomadele.

Eriliselt viib aga jooksuaeg nähtavasti linde roopast välja. Hans Hyan teab jutustada kanaarialinnust, kes tõi palju kahju jooksuajal. Ta lõhkus teiste lindude pesi, kes olid temaga ühes puuris, lõi nokaga katki munad, mis olid parajasti haudumisel ja ajas minema hauduvaid emalinde. Ühel juhul hakkas üks emalindudest vastu. See alles kutsus esile jooksuaegse isalinnu viha ja tooruse. Viimane tungis ennast kaitsvale emalinnule kallale ja ei jätnud oma kallaletungi ennem, kui emalind oli surmatud. Teatakse kõnelda, et harilikult nii kartlikud mõtusekukked lauluajal võivad muutuda mõnikord päris metsikuks. On olnud juhtumeid, kus mõ-

tusekukked on sel ajal tunginud kallale isegi läbi metsa kõndivatele inimestele. — Ämblikkude peres on tähele pandud, et seal emaloom muutub kriitilisel ajal hädaohtlikuks oma partnerile. Mõnikord on võidud tähele panna, et sarnane ämblik tungib isaloomale pärast paaritamist kallale ja surmab viimase. Inimeste juures nimetatakse sarnaseid kuritegusid tapmiseks kiimalusest.

Abielutruuduse murdmist juhtub loomade riigis vähemalt sama tihti kui inimeste seas — ja ka tagajärjed on tihti samasugused: vigastamised ja tapmised. Suur osa loomadest eelistab, nagu teada, „mitme naise pidamise“ süsteemi. Nüüd on tähele pandud, et isaloomad tihti — vaatamata suurele „naiste“ arvule — on väga armukadedad ja saavad armukadeduse mõju all korda raskeid kuritegusid. Eriti on seda tähele pandud põtrade juures. Isapõder valvab hoolega selle üle, et temale ei tekiks konkurentide, samuti karistab ta emapõtru, kes kalduvad truudust murdma. Teadlane Karl Voigt nägi ühel ilusal päeval, kuidas üks noor kurg ripsutas tiiva ühele emakurele. Isakurg oli parajasti lennanud välja, et otsida toitu oma perekonnale. Noor kurg „kurameeris“ kaua, kuid lõpuks mitte asjata. Kui linnud olid murdnud abielutruuduse, lendasid nad koos välja, et otsida üles petetud isalooma. Nad ei teinud seda aga sugugi selleks, et andeks paluda ja kahjatseda oma pattu, vaid — just nagu inimeste juures — edasi maitsta keelatud vilja. Mõlemad linnud tungisid isakure kallale ja tapsid viimase ühisel nõul ja jõul. Ka meie kriminaalpraktika tunneb sarnaseid kuritegusid. Juba mainitud Hans Hyan jutustab ühest isatuist, kelle ta ise kasvas. See lind oli päris korrapärane Don Juan. Ta armastas lennata võõraste tuvilate juure ja seal naljatada ematuvidega. Alati lõppes asi niimoodi, et ematuvid temale järgnesid, isatuvi maha jätsid ja lendasid võõra tuvi tuvilasse. Kord aga pidi asi äparduma. Üks isatuvidest hakkas vastu ja ei lasknud ematuvi minema lennata. Kahe konkurendi vahel tekkis võitlus elu ja surma peale, mille tagajärjeks oli see, et võõras tuvi tapeti ja Don Juan oma uue „pruudi“ tõi enda juure. Isegi noorte vägistamisi on tähele pandud. Hans Hyan teab kõnelda ühest juhtumist, kus kukk vägistas väikese kanapoja. Sarnaseid asju aga ei juhtu tihti, nagu neid röö-

mustavalt vähe tuleb ette ka inimeste juures.

Kui nüüd loomade riigis juhtub tihti kuritegusid armastusest ja kiimalusest, siis ei puudu selle vastandina ka juhtumid, kus kuritegu saadetakse korda vihast ja mittemeeldivusest. Ja siin on ülihuvitav jälgida, et asotsiaalne moment suureneb loomade juures vanaduse tulekuga — samuti nagu seda on nähtud inimeste juures. Arstid arvavad, et see nähtus on ühenduses vananemisega. Meie kõik teame, et vanad inimesed muutuvad iga päevaga egoistlikumaks, kui veel ära langevad seksuaaltundmised, siis ei ole tihti enam ruumi inimeste (ja loomade) südames hingeliste tundmustele ja üleelamustele. Juba mitmel korral mainitud Hans Hyan jutustab ühest angoora tõugu kassist; see loom oli väga meeldiv ja armas — seni kui ta oli noor. Mida vanemaks — ja ka inetumaks — muutus kass, seda raskemaks ja halvemaks läks ta iseloom. Teda ei paitatud enam nii palju kui varem, temaga ei käidud enam nii tähelepanelikult ümber ja loom muutus silmnähes tigidamaks. Varematal aegadel käis see kass oma poegadega väga hästi ümber, toitis ja kaitses neid; vanaduse tulekuga ei tahtnud tema poegadest enam teadagi; asi läks lõpuks nii kaugele, et ta ühe poegadest surnuks hammustas ja ära sõi. Inimeste juures oleks sarnane juhtum nimetatud moraalseks hullumeelsuseks.

Õige tihti tulevad loomade riigis ette kuriteod affektis. Ei tohi, näiteks, ärritada kaameleid. Nad lähevad sarnasel puhul väga tigidaks, tungivad inimeste kallale ja kisuvad neilt riided seljast. Ainus abinõu niisugusel korral on riided ruttu seljast võtta ja need visata kaameli ette: siis rauged looma viha. Farel kõneleb ühest erilisest sipelgate liigist, kelle juures ta on tähele pannud järgmist. Need sipelgad on üldse väga riikad ja tülinorijad. Kui nüüd on möödas mõni suurem lahing vastastega, siis ei rauged sipelgate viha veel kaugeltki, vastuoksa — see nagu tõuseks veel. Et vaenlasi enam ei ole, kellele võiks kallale tungida, siis minnakse kõigepealt vangivõetud vaenlaste kallale ja tapetakse need maha. Kui sellest ka ei jatku kiimaluse rahustamiseks, siis algab omavaheline riid ja sõda. Lõpuks minnakse veel tööloomade-sipelgate kallale, keda

muidu väga hoitakse, teevad nad ju kõik tarvismineva töö. Need tööloomad katsuvad esialgu oma peremehe taltsutada ja neid ära hoida tülitsemisest, kui see ei aita, siis on nad ise kindlasti kiimaluse viimasteks ohvriteks. Hagenbecki rändtsirkuses on tähele pandud järgmist. Üks elevant, suurim ja vanim tsirkuses, kannatas oma vahi tujude all, kes teda narris ja löi. Elevantid ei unusta aga üldse nendega halba kohtlemist, eriti veel löömist. Ühel ilusal päeval pidi vaht rutuliselt elevanti juurest lahkuma ja kuskile minema ühe käsu täitmiseks. Ta jooksis elevantist mööda, nii et tal tuli kinniseotud looma jalgade juurest mööda minna. Kui mees sattus jalgade kohale, andis elevant tagumise jalaga oma vahile niisuguse hoobi, et see kukerpalli lähedalolevasse kraavi lendas. Kui mees oleks veel lähemalt loomast mööda läinud, oleks ta võib olla surma saanud. Ka koerad ei unusta neile tehtud ülekohut ja nende narrimist kergesti, seda teab iga koerapidaja. Kui isik, kes koera asjata löönud või narrinud, ruumi tuleb, kus koer viibib, siis hakkab see vähemalt valjusti haukuma ja katsub vaenlase kallale tungida.

Loomad panevad mõnel korral ka toime hästi ettevalmistatud ja kavatsatud kuritegusid. Eriti silmapaistvad on ses suhtes, nagu üldiselt teada, rebased. Nii jutustatakse ühest rebasest järgmist. Keegi oli saanud noore rebase ja kasvatas ning õpetas looma välja. Rebane oli hoovis kinni, ta elas koerakuudis. Rebane muutus päris koduloomaks ja käis eriti lastega väga hästi ümber. Korraga märgati, et naabermajas varastatakse järjekindlalt kanu. Ühel korral leiti, et kanu pole küll varastatud, kuid murtud ja kohale jäetud. Siis oli minule enam-vähem selge, kes on süüdlane. Rebaseomanik ei tahtnud esialgu asja uskuda, sest loom oli ööd kui päevad keti otsas. Mõni putka juure ja korraldati korralik läbiotsimine. Viimane andis üllatavaid tagajärgi. Leiti kanasulgi ja isegi üks kanapea, nii et asi oli selge. Omanik tundis nüüd loomulikult elavat huvi selle vastu, kuidas rebane paneb toime vargusi, olles kinni keti küljes. Muu seas ei pannud rebane vargusi kunagi toime oma peremehe juures vaatamata sellele, et viimasel oli samuti palju kanu. Vaatlusel ja asja uurimisel selgus, et rebane suutis ennast vabastada kaelayõrust, mille abil teda keti otsas peeti, veel huvi-

tavam aga on, et rebane ise pärast röövkäigu õnnelikku lõppu oskas jälle ronida rakmesse. Viimases asjaolus olid süüdi omaniku lapsed. Need nägid kord, kuidas üks koer ronis ise kaelavõrusse ja hakkasid oma rebast õpetama sama trikki teema. Rebane oli väga heaks õpilaseks. Büchner teab kõnelda palju oma mesilastest, kellede seas leidus tihti hulk „elukutselisi“ vargaid. Selgus, et mõned mesilased ei oskagi muud kui varastada. Selleks tungiti suuremal arvul teiste mesipuude kallale, surmati vahilolevad mesilased ja varastati mesi. Kui sarnased röövkäigud paaril korral olid õnnestunud, koondusid need mesilased korralikkudesse salkkadesse ja hakkasid järjekindlalt röövima ja tapma.

Mõne liigi ahvide juures võime tähele panna igapidi korrapäraste kurjategijate organisatsioonide tekkimist. Eriti kannatavad Abessiinia elanikud sarnaste organisatsioonide tegevuse all. Ahvid ilmuvad ööseti aedadesse ja varastavad puuvilja. Selleks korraldatakse pikk ahelik ning ahvid loobivad üksteisele puuvilja. Et õigel ajal põgeneda ja mitte hädaohtu sattuda, panevad ahvid välja valve. Valvelolijad annavad signaale, nii pea kui on märgata hädaohtu. Täpselt nii nagu inimeste juures! Kuid kõige huvitavam on see, et need ahvid, kes on hooletud vahilolemisel ja kelle süü tõttu mõni ahv sisse kukub, antakse kohtu alla. Tagajärjeks on harilikult, et halvad vahid teiste ahvide poolt surmatakse. Ferri on samasuguseid tähelepanekuid teinud vareste juures. Ka varesed peavad kohut lohakate vahtide üle ja surmavad nad. Loomade kohtupidamist on tähele pannud veel teised teadlased. Nii jutustab, näiteks, Neander kurgedest, kes peavad kohut. Teised kured panid kord tähele, et üks emakurg murrab truudust. Asi sündis sügisel, siis kui kured olid juba lõunapoole lendamas. Kutsuti kokku kohus, süüalune asetati teiste kurgede keskele ja tapeti viimaste poolt.

Väga huvitav on ka veel tähele panna, et alkohol mängib suurt osa kuritegevuse toimepanemise juures loomade riigis. Nagu inimesed anduvad kuritegevusele kergesti alkoholi mõjul, nii ka loomad. Büchner teab jutustada sellelt alalt väga huvitavaid üksikasju mesilaste elust. Nimelt olevat võimalik korralikke mesilasi muuta varasteks kunstlikul teel, s. o. alkoholi abil. Büchner andis oma mesilastele mett,

mis oli kastetud piiritusse. Varsti võis ta tähele panna, et mesilased eelistasid seda toitu. Kuid veel enam. Alkoholi halb mõju tuli ilmsiks ka teisiti, just nagu inimeste seas. Mesilased muutusid närviliseks, riukaks ja laisaks. Nad jätsid igasuguse töötegemise ja hakkasid — nii pea kui nälg oli varaks — varastama. Peatselt olid enne korralikud mesilased muutunud varasteks, kes enam muud ei teinud kui varastasid. Ka teised uimastavad mürgid mõjuvad loomulikult loomadele. Farel jutustab sipelgatest, keda ta katsus uimastada kloroformiga. Sipelgad ei saanud selle mõjul ennast liigutada, ainult pead võisid nad veidi edasi ja tagasi liigutada, sealjuures olid nad äärmiselt vihased ja hammustasid paremale ja pahemale. Kohvi leidmine olevat sündinud järgmiselt. Abessiinia karjased panid tähele, et kitsed söövad meeleldi ühe tundmatu puu marju. Sarnase söömise tagajärg oli alati kaunis kurb: loomad sattusid ärevusse, tungisid üksteise kallale ja katsusid üksteist alla tõugata kaljudelt. Alkoholiga on tehtud peale eelpoolnimetatute veel teisi huvitavaid katseid, eriti koerte, sigade ja kukkede kallal, kes kõik muutuvad äärmiselt tigidaks pärast alkoholi tarvitamist. Võiks eriliselt mainida kukkede jootmist alkoholiga Indias ja Malai saartel. Seal korraldatakse tihti kukkede võitlusi. Muidugi on sarnased võitlused huvitavad ainult siis, kui kuked on hästi tigidad. Selleks asetatakse nad väikestesse puuridesse, kus nad ennast ei saa liigutada, ja neile antakse juua alkoholi, kuhu on veel segatud hispaania pipart. Pealtvaatajad teavad kõnelda, et sarnasel viisil ettevalmistatud kuked on äärmiselt tigidad, toored ja võitlushimulised.

Nüüd tekib muidugi veel küsimus: kas sarnased nähtused loomade riigis on juhuslikud või alluvad nad mingisugustele, näiteks, bioloogilistele seadustele. Teadlased on mitmel puhul selgeks teinud, et pealuu ehitus ja teised sellesarnased tunnused näitavad, kas loom on normaalne või aga kuritegevuse kalduvusega. Ka siin pole vahet inimeste ja loomade vahel. On tähele pandud, et ratsaväe hobused, eriti täkud, kellede pealuu oli ebanormaalse ehitusega, olid tigidad, ei lasknud inimest selga, söid teistele hobustele määratud toitu jne., olid ühe sõnaga degenerandid ja kurjategijad. Sõjavägede loomaarstid teavad vist kõik kõnelda sarnas-

test hobustest, nad teavad ühtlasi, et nendel loomad on harilikult väga madal otsaesine. Olgu muu seas tähendatud, et suurimad praktikud hobuste alal — araablased — hobuseid, kelle pealuu näitab ebanormaalset kasvu, ei tarvita sugutamiseks ja väljaõpetamiseks. Elevantidest on teada, et nende seas leidub tihti loomi, keda kardavad ka teised elevantid ja keda nad

karjast välja tõukavad. Need on äkilise iseloomuga loomad, kellede kohta kunagi keegi ei tea, mis nad järgmisel silmapilgul võtavad ette. Aafrika jahimehed ei kardada ühtegi looma nii, kui sarnast karjast väljatõugatud elevanti, kes on äärmiselt vihane ja tapab kõiki, kes talle teel juhtuvad ette. Need on hullumeelsed loomad, kelle vastu on ainus kaitse hea püss.

Salakaubavedajatest Chikagos.

Viimasel ajal on hakatud väga palju kirjutama kuritegevusest Chikagos. Mitte ainult Euroopa suuremad ajalehed ja ajakirjad, vaid ka Ühisriikide omad pühendavad suuremaid või väiksemaid kirjatükke sellele nähtusele. Rippuvalt ajalehe või ajakirja iseloomust, tulevad need artiklid kas õige sensatsioonilised või vähem kõmulised. Kindel aga on, et Chikago kui kuritegevuse linn, kui „kurjategijate paradiis“ on läinud moodi. Loetakse nagu veaks Chikagost mitte kirjutada ja seda uhket ja suurt Ühisriikide linna mitte laimata.

Kui otsustada elu-olu üle Chikagos ainult nende ajalehtede kirjutiste järgi, peab küll ütleva, et elamine selles linnas on korralikkudele kodanikkudele võimatu. Ja iga isik, kes viibib väljaspool Chikagot, peaks olema õnnelik, et tal ei tule olla ja tegutseda neetud linnas, kus keegi ei või kindel olla, mis toob järgmine silmapilk, kus alati tuleb karta oma elu ja varanduse eest. Meie — vist kõikide — ettekujutus on Chikago muutunud viimasel ajal linnaks, kus kõnnivad vabalt sõjariistadega varustatud röövliid, mõrtsukad ja teised kurjategijad, kus soomusautod sõidavad alatastavaid mööda edasi-tagasi, kus politsei on sunnitud pidama iga päev veriseid lahinguid kurjategijatega, kus ühe sõnaga korralik inimene võib lahkuda oma korteri seinte vahelt ainult suurima hädaohuga elule ja tervisele.

Tegelikult ei ole asi muidugi nii hull; muidu võiks tõesti küsida, milleks on siis Chikagos politsei, milleks on Ühisriikides üldse politsei. Elu harilikule inimesele Chikagos pole enam hädaohtlik, kui, näiteks, Londonis, Pariisis või Berliinis. Kuid siiski on neil juttudel ja neil ettekujutustel oma põhi all, nad pole võetud tuulest,

nad ei eksisteeri ainult osavate reporterite peaaajudes. On, näiteks, tõsiasi et mõne aja eest lasti Chikagos maha päeval, pea-aegu teiste inimeste silmade ees seitse isikut: mahalaskmine sündis kurikuulsate kurjategijate salgalt ja mahalaskmiseks tarvitati — kuulipildujaid. Ka on Chikagos aset leidnud teised kohutavad kuriteod, millest on kirjutatud ajalehed ja ajakirjad terves maailmas ja mis niisugusel kujul on võimalikud, võib olla, tõesti ainult Chikagos. Kuid siiski pole asi nii nagu seda harilikult ette kujutatakse.

Üldise kuritegevuse suhtes on olukorrad Chikagos nii, nagu teisteski suuremates linnades. Pannakse toime murdvargusi, röövimisi, riisumisi, tapmisi jne. umbes samal arvul ja määral kui teisteski Ühisriikide suurlinnades. Üldiselt on Ühisriikide linnade kuritegevus suurem kui Euroopa omade. See on seletatav mitmesuguste asjaoludega. Ühisriikide suurlinnade elanikud koosnevad väga mitmesugusest elemendist, kes on pärit igast maailmakaarest. Ei saa ju öelda, et need inimesed, kes, näiteks, Euroopast rändavad Ameerikasse, kuuluksid alati paremate kodanikkude hulka. Just need, kes enam ei oska, ei suuda või ei taha leiba teenida kodumaal, rändavad välja ja teada on, et — vähemalt enne sõda — saadeti nimelt Ühisriikidesse neid perekonnaliikmeid, kellega polnud Euroopas enam midagi peale hakata. Edasi rändavad praegustes Ühisriikides maaelanikud linna; see nähtus, mis ka meil tuntud ja mille all kannatavad suuremalt osalt kõik Euroopa riigid, on aga Ühisriikides muutunud pea-aegu katastroofiliseks: juurevool linnadesse maalt on nii suur, et selle all tundub kannatab nii maa kui linn. Loomulikult ei tule aga jälle linna parimad ja

töökamad maaelanikud, vaid just need, kellele maaelu tundub raskena ja — igavana. See kõik ei jäta mõju avaldamata Ühisriikide linnade kuritegevusele.

Õige aga on jälle, et — kuigi Chicago üldise kuritegevuse suhtes ei moodusta mingisugust erandit — ta siiski kuulub nende linnade hulka, kus kõige rohkem nii arvuliselt kui ka protsentuaalselt pannakse kuritegusid toime maailmas. Nende all kannatavad aga peamiselt kurjategijad ise: üks mõrtsukas tapab teise, see on nähtus, mis iseloomustab Chikagot ja on talle annud selle halva kuulsuse, millest ta küll enam nii pea ei vabane. See nähtus aga on ühenduses Ühisriikides maksva keeluseadusega, on ühenduses viimasest tingitud salakaubaveoga ja alkoholi salamüügiga.

Kui maksuma pandi Ameerika Ühisriikides keeluseadus, siis ei tekkinud kohe salavedu ja salakaubitsemist. Esialgu vaadati seaduse läbi viimisele läbi sõrmede, ei pandud erilist rõhku sellele, et seadus leiaks ka täpset täitmist. Kuid aastad töid muudatuse. Hakati sulgema lokaale, kus esialgu veel täitsa avalikult kaubeldi alkoholsete jookidega, ja nende pidajaid pandi trellide taha või karistati ränga rahatrahviga. Sellest ajast peale hakkas õitsema salavedu ja -kaubitsemine, see oli see aeg, kus hakkasid tekkima terved suured salgad keeluseaduste vastu eksijate toetamiseks ja nende varustamiseks keelatud jookidega. Kui suleti ühed joogikohad, tekkisid nende asemele kohe teised: konfiskeeritud napside, veinide, whisky ja õlle asemele oli vaja muretseda uut. Sarnaste tarvete rahuldamiseks tekkis Ühisriikides täitsa uus, seni tundmatu „amet“ — alkoholi salavedajad ja -müüjad, n. nim. bootlegger. Salavedajad teenivad Ühisriikides hiigla-raha, kuid ka riisiko on väga suur: kaalul pole tihti ainult raha, varandus ja vabadus, vaid isegi elu, sest n. nim. prohibitsiooniametnikud, kõik need ametnikud, kellele on pandud võitlus keeluseaduse rikkujate ja rikkumiste vastu, ei tunne takistusi oma ülesannete täitmisel, ei tunne armu ja pole sentimentaalsed. Kõigest sellest aga järgneb, et salavedajateks ja -müüjateks peavad olema isikud, kellel palju julgust, häbematus ja osavust. Pole seetõttu ime, et salavedu jne. siirdus varsti elukutseliste kurjategijate kätte.

Niisugune suurlinn, nagu Chicago, joob muidugi palju, tema tarvidus alkoholsete

jookide suhtes on suur, mistõttu seal ka varsti pärast keeluseaduse maksmapanemist tekkis suur arv salakaubavedajaid ja -müüjaid. Esialgu ajas iga kurjategija seda asja omaette. Esialgu polnud n. öelda ettevõtjaid ja käsualuseid. Olukord muutus aga peagi. Kuritegevust hakati organiseerima. Etteotsa astusid energilised mehed, osavad, külmaverelised ja hulljulged kurjategijad, kelle kogemused ületasid teiste omi. Niimoodi hakkasid tekkima üksikud salgad, kes töötasid eriliste olukorda hinnata ja enda ümber koondada teisi kurjategijaid. Kõigile neile oli selge, et üksikult töötamine toob vähem kasu ja on hoopis hädaohtlikum kui töötamine salgas. Pealegi oli vaja likvideerida omavahelist konkurentsi, mis surus alla hindu, andis asjata tööd ja mängis kurjategijaid ükskhaaval politsei kätte. Tähendatud juhid jaotasid Chicago linna mitmesse rajooni, kusjuures maha tehti, et iga salk tohib töötada ainult temale määratud rajoonis. Juhid valvavad selle üle väga täpselt, et keegi võõras ei ilmuks oma alkoholiga rajooni, mis temale pole määratud. Kui praegu juhtub, et üks salk hakkab tegutsema teise salga piirkonnas, mis muidugi varsti tuleb avalikuks, siis tehakse vastavale teisele salgale või üksikule liikmele hoiatus, ei aita hoiatus, siis lastakse „kodukorra“ vastu eksija pikema jututa maha või ta kõrvaldatakse mõnel muul teel, ellu teda igatahes aga ei jäeta. Hakkab aga tegutsema keegi sootu võõras, kes ei kuulu ühtegi organisatsiooni, siis ei peeta tarvilikuks anda veel mõnesuguseid eelhoiatusi: mees kõrvaldatakse pikema jututa.

Sarnane salkade tegevus ongi see, mis iseloomustab Chikagot ja selle kuritegevust. On selge, et salkade vahel tuleb tihti ette hõõrumisi, seda enam et salga liigeteks on enamalt jaolt ainult elukutselised kurjategijad, kelledest nii mõnelgi on oma teise salka kuuluva „ametvennaga“ kaana kitkuda vanade arvete pärast. Niisuguste väikeste hõõrumiste tagajärjeks aga on tihti terved lahingud üksikute salkade vahel, kes üksteisele kuulutavad reeglipäraselt sõda ja seda ka reeglipäraselt peavad vintpüssidega, kuulipildujatega, pommidega jne. Üks salk varastab ja röövib teiselt alkoholi tagavarad ning raha, ühe salga liikmed lasevad teise omi maha jne.

Need, kes ei tunne hästi olukorda, kü-

sivad muidugi imestusega, mis siis teeb õieti politsei ja miks politsei- ja kohtuvõimud ei sega asjasse, ei likvideeri seisukorda. Võib olla, vaatab politsei heatahtlikult sarnasele kurjategijate mahanottimisele nende ametivendade poolt? Mitte sugugi. Kuid võimud ei saa asja likvideerida. See on väga kurb, kuid tõsi — ja süüdi selles on kahjukannataja ise ning Chicago kodanikud. Kui bootlegger on haavatud ja sarnasena langeb politsei kätte, ei ütle tema kunagi, kes teda on haavanud (kui see juhtus muidugi konkureeriva või oma salga liikme poolt). Isegi surija kurjategija ei avalda oma vastase nime, mis siis veel kõnelda neist, kes ellu jäävad! Neis ringides valitseb raudne seaduslik põhimõte, et ära anda oma kaaslasti või ametivendi ei tohi, isegi siis, kui nad kipuvad elu kallale. Sarnaseid asju tulevat õiendada ikka ainult omavahel. Edasi peab märkima, et salgad ja salkade juhid on väga jõukad. Kui enam muud midagi ei aita, siis pannakse kaalule suured rahasummad. Praegu on teada — seda kõnelevad ameeriklased ise ja mitte nende vastased — et Ühisriikides on nii mitmeski kohas, eriti ka Chikagos, paljud poliitikatelased, prohibitsiooniametnikud ja politseinikud ära ostetud bootleggeritelt. Tarbekorral ostetakse ära ka tunnistajad, kes siis peavad silmapiirilt kaduma kau-

gemale. Kui äraostmine ei õnnestu, siis võib juhtuda, et kõrvaldatakse ka mõni aus kodanik. Kõik need tõsiasjad on muidugi äärmiselt halvad ja kurvad, nende vastu katsutakse võidelda kõigest jõust ja just praegune Ühisriikide president Hoover on pööranud tähendatud nähtustele kõik oma tähelepanu. Kas neid suudetakse nii pea kõrvaldada, on muidugi iseküsimus.

Kõik see näitab ühtlasi aga ka, et keeluseadus tema praegusel kujul on läbi viimata ja teatud mõttes isegi hädaohtlik. Temast ei mõelda kinni pidada, tema maksvuse tagajärjel tekivad väärnähtused, mis lõikavad riigi lihasse ja luusse. Suurlinnad avaldavad passiivset vastupanu seadusele. Kõik laskmised, tapmised jne., mis on ühenduses alkoholi muretsemisega, iseäranis ei ärrita Chicago elanikke. Elanikkude huvi kustub varsti pärast kirjeldatud lahingute ja „sõdade“ lõppu, sest neid ei ähvarda suurem hädaoht kui harilikult. Elanikud ise elavad Chikagos sama hästi või halvasti, sama julgelt kui New-Yorgis või mõnes teises Ühisriikide linnas.

On selge, et niisugused olukorrad on halvad, et nad löövad näkku seadustele, õigusele ja õigusemõistmisele. Neid aga pole nähtavasti võimalik likvideerida enne, kui pole likvideeritud keeluseadus tema praegusel kujul. S.

Rakvere politseiametnikkude kogu tegevusest.

Alates 1928. a. märtsikuust töötab Viru-Järva prefektuuri juures Rakvere politseiametnikkude kogu. Põhikiri on enam-vähem sarnane teiste kogude põhikirjale. Peategevusalaks kogu tegevuses jäi esialgu vastastikku abiandmise kapitali asutamine, milleks vastavad määrused vastu võeti.

Kogu tegevus leidis liikmetes kohe alguses elavat osavõttu. 1929. a. eelarvesse võeti ka summa spordi edendamiseks. Suvel korraldas kogu liikmete-vahelised laskevõistlused, kus kolmele esimesele kohale tulijale jagati väärtuslikud auhinnad.

Viimasel ajal on hakatud abiandmise kapitali kõrval palju tähelepanu pöörama just kogu liikmete sportlisele arendamisele. Et aga rahasummad selleks puuduvad, siis korraldas kogu 23. skp. Rakveres suurima kinnise peo. Rakvere politseiametnikkude pere on seni sportlisest küljest vähe paistnud välja, seda tuleb panna vastavate treening-abinõude puudumisele. Korraldatud pidu tahab neid puudusi kõrvaldada. Piletite elav omandamine eelmüügil näitas, et kodanikud oma vara eest valvel olijaid oskavad hinnata.

Spordi alalt.

Kehalisest kasvatusesest politseis.

Ed. Klumberg, E. P. K. Liidu kehakasvatuse juht.

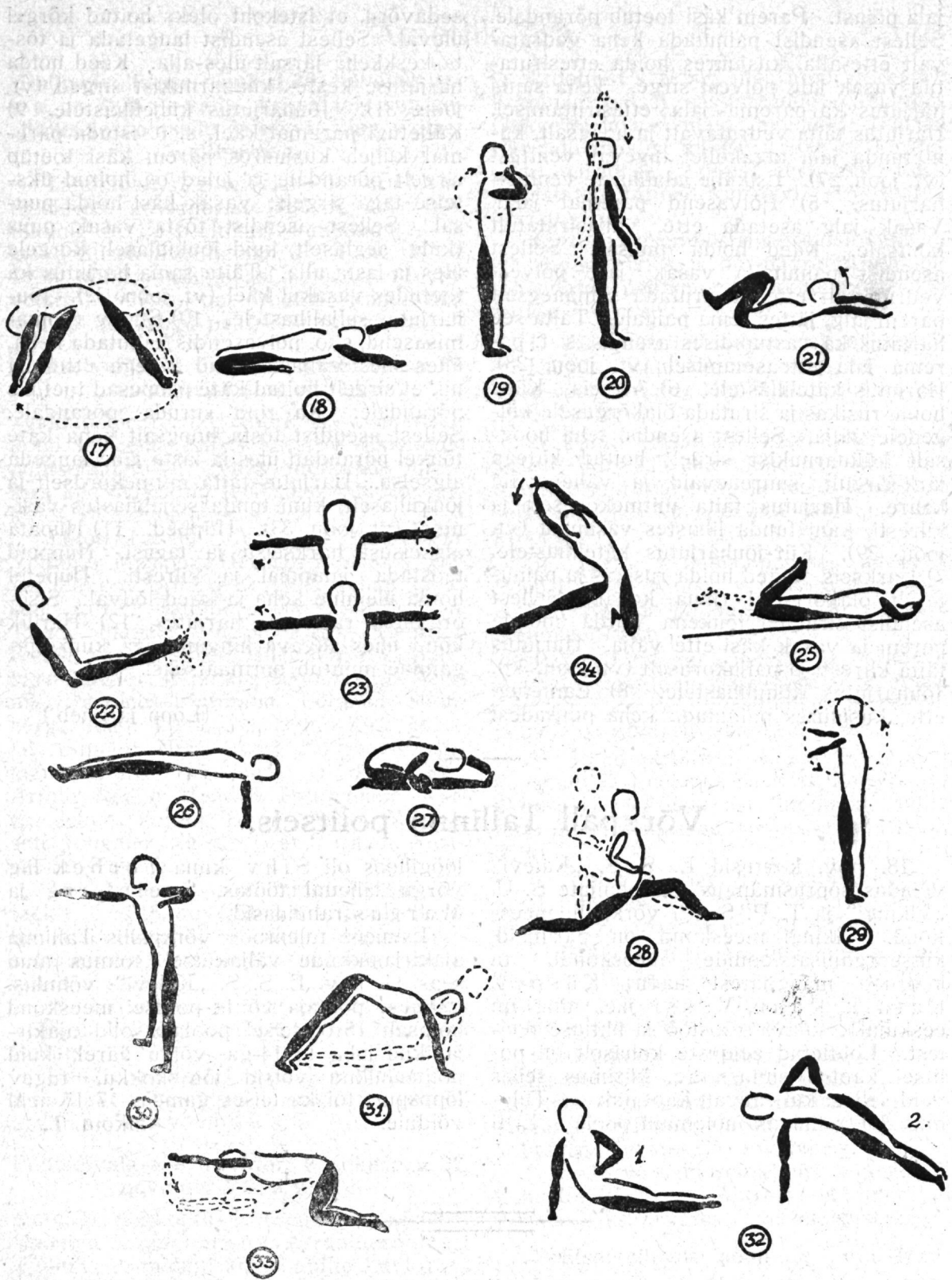
(Järg.)

III t u n d. Elustavaid harjutusi. 1) Harilik kiirkõnd paigal ehk liikumisel, rebides sealjuures igal kolmandal sammul põlvest kõverdatud jalga kõrgele üles. 2) Algseis. Madalad, kuid kiired hüpped paigal, mõlemal jalapöial korruga. Hüpetel tõugata end järsult pörandalt ära. Käed hoida vabalt. 3) Harilik kõnd paigal, kusjuures sügavalt hingata. Jalalihaste venitusharjutus. 4) Lai harkseis. Keha ettepainutatud. Käed all ja sõrmeotsad pörandal. Jalad põlvest sirged. Sellest asendist libistada pörandal kaares sõrmeotsi vasakult jalalt paremale ja tagasi. Harjutus täita hoogsalt ja mitmekordselt (vt. joon. 17). 5) Põlvistasend, s. o. istuda põlvasendis jalgasäärtele. Käed hoida õlakõrgusel sirgelt kõrval. Sellest asendist painutada keha vedrutavalt ja hoogsalt taha, kuni selg puudutab pörandat (vt. joon. 18). Õlalihaste lõdvenemisharjutus. 6) Algseis. Käed rusikas ja hoitud küünarnukist täisnurga all painutatult rinnal. Sellest asendist teha mõlema käega korruga hoogsad ja kiired kaared ümber õlanuki (vt. joon. 19). Käte lõdvenemisharjutus. 7) Algseis. Tõsta mõlemad käed aeglaselt, kuid ilma pingutuseta üle pea üles ja lasta nad siis kukkuda elutult alla. Harjutus täita mitmekordselt. Käte tõstmisel hingata sisse ja allalaskmisel välja (vt. joon. 20). Harjutus kaelalihastele. 8) Selili. Jalad hoida painutatult põlvedest üleval. Käed sirutada üle pea sirgelt välja ja toetada käeseljad pörandale. Sellest asendist tõsta ja langetada pea aeglaselt. Harjutus täita aeglaselt ja jõuküllaselt, kuni tunda kaelalihastes väsimust (vt. joon. 21). Esikülje jõuharjutus. 9) Istasend. Jalad koos ja sirgelt ees. Käed toetada istekoha kõrvale pörandale. Tõsta jalad, mis hoitud koos ja sirged, pörandalt üles nii, et keha tasakaal sealjuures kalduks vähe taha. Sellest asendist teha mõlema, sirgelt ja kooshoitud jalaga õhus hoogsalt kaheksakujuline liigutus, kusjuures hoiduda jalgu pörandale laskmast. Harjutus täita mitmekordselt, aeglaselt ja jõuküllaselt (vt. joon. 22). Käerandme arendamisharjutus.

10) Algseis. Käed hoida rusikas ja sirutada õlakõrgusele küljele välja, kusjuures hoida nad õlaliikmest pingul. Sellest asendist teha rusikas kätega kiired käerandme keerud, alul ühtpidi, hiljem vastupidises suunas. Seda harjutust täita ka jooksul (vt. joon. 23). Harjutus küljelihastele. 11) Põlvasend vasakul jalal. Parema jalg on sirutatud küljele sirgelt välja. Käed on seotult hoitud üle pea. Sellest asendist kallutada keha vedrutavalt ja hoogsalt paremale. Seda harjutust täita ka vastupidises asendis, vastupidises suunas. Harjutus täita mitmekordselt, vedrutavalt ja hoogsalt (vt. joon. 24). Jõuharjutus jalalihastele. 12) Rinnuli. Käed asetada üksteisele. Pea toetada käeseljale. Tõsta sirgelt kooshoitud jalad pörandalt lahti. Sellest asendist hoogsalt painutada jalgu taha. Harjutamisel hoiduda jalgu laskmast pörandale. Täita mitmekordselt kuni tunda vastavates lihaste gruppides väsimust (vt. joon. 25). Jõuharjutus seljalihastele. 13) Selili. Käed sirutada õlakõrgusele külgedele välja, kusjuures toetada peopesadega pörandale. Sellest asendist tõsta keskeha aeglaselt peo ja jalgade toel pörandalt üles, nii et õlad vabaneks pörandalt. Harjutus täita aeglaselt, mitmekordselt ja jõuküllaselt (vt. joon. 26). Siseorganeid rahustav harjutus. 14) Harilik kõnd (marš). Kõndimisel hingata aeglaselt sisse ja kiirelt välja.

IV t u n d. Elustavaid harjutusi. 1) Kasvav kõnd (marš), s. o. harilikust kõndimisest tempolt järk-järgult nii kiireks, et võib minna otsemat teed järgmisele harjutusele, s. t. jooksupolele. 2) Jooks lühikeste, kuid kiirete sammudega. Jooksul viibutada käsi, mis hoitud sirgelt ja sirutatud õlakõrgusel külgedele välja, käeselj üleval, taktis jooksumammuga üles ja alla. 3) Jooksult minna üle rahulikkule kõnnile, kusjuures hingata aeglaselt sisse ja kiiresti välja. Tagakülje jalalihaste venitusharjutus ja seljalihaste painutusharjutus. 4) Põlvistasend paremal jalal. Vasak jalg sirutada sirgelt ette välja. Keha painutada ette ja haarata vasaku käega vasaku

Harjutusi III ja IV võimlemistunnile.

jala pöiast. Parema käsi toetub põrandale. Sellest asendist painutada keha vedrutavalt ette-alla, kusjuures hoida ettesirutatud vasak jalg põlvest sirge. Teha sama harjutus ka parema jala ettesirutamisel. Harjutus täita vedrutavalt ja hoogsalt, kuni tunda jala tagaküljel tugevat venitust (vt. joon. 27). Esikülje jalalihaste venitus-harjutus. 5) Põlvasend paremal jalal. Vasak jalg asetada ette, väljasirutatult kontsale. Käed hoida puusas. Sellest asendist painutada vasak jalg põlvest vedrutavalt ette ja sirutada samaaegselt parem jalg, jättes tema paigale. Täita see harjutus ka vastupidises asendis, s. t. parema jala etteasetamisel (vt. joon. 28). Harjutus kätelihastele. 6) Algseis. Käed hoida rusikas ja sirutada õlakõrgusele külgedele välja. Sellest asendist teha hoogsalt küünarnukist sirgelt hoitud kätega järk-järgult suurenevaid ja vähenevaid kaare. Harjutus täita mitmekordselt ja kiiresti, kuni tunda lihastes väsimust (vt. joon. 29). Kiir-jõuharjutus kätelihastele. 7) Harkseis. Käed hoida rusikas ja painutatult õlakõrgusel rinna kohal. Sellest asendist sirutada tõukena korda mööda parem ja vasak käsi ette välja. Harjutus täita kiiresti ja paljukordselt (vt. joon. 30). Jõuharjutus kõhulihastele. 8) Lametugi ette, kusjuures painutada keha puusadest

sedavõrd, et istekoht oleks hoitud kõrgel üleval. Sellest asendist langetada ja tõsta keskeha järsult üles-alla. Käed hoida harjutuse kestes küünarnukist sirged (vt. joon. 31). Jõuharjutus küljelihastele. 9) Küljetugi paremal käel, s. o. istuda paremal küljel, kusjuures parem käsi toetub sirgelt põrandale ja jalad on hoitud üks-teise taga sirgelt; vasak käsi hoida puusal. Sellest asendist tõsta vasak puus (külj) aeglaselt, kuid jõuküllaselt kõrgele üles ja lasta alla. Täita sama harjutus ka toetudes vasakul käel (vt. joon. 32). Jõuharjutus seljalihastele. 10) Sügav roomamisasend, s. o. põlvasendis kallutada keha, ühes üles väljasirutatud kätega ette-alla nii, et sirgelt hoitud käte peopesad toetuks põrandale. Ka rind suruda põrandale. Sellest asendist tõsta hoogsalt keha käte tõukel põrandalt üles ja lasta jälle langeda algseisu. Harjutus täita mitmekordselt ja jõuküllaselt, kuni tunda seljalihastes väsimust (vt. joon. 33). Hüpped. 11) Hüpata algseisust harkseisu ja tagasi. Hüppeid teostada jalapöial ja kiiresti. Hüpetel hoida ülemine keha ja käed lödval. Siseorganeid rahustav harjutus. 12) Harilik kõnd ühes sügava hingamisega kuni hingamine muutub normaalseks.

(Lõpp järgneb.)

Võrkpall Tallinna politseis.

18. nov. kohtusid E. S. S. „Kalevi“ võimlas sõprusmängus tolliteenijate S. Ü. „Vikingi“ ja T. P. S. R'i võrkpalli meeskond. Vikingi meeskond on parimaid kutseorganisatsioonide meeskondi, ta koosneb mängijatest nagu: Käsper, Ratnik, Rahn, Vassijne., ning on eeskujulik sulava koostöö ja ühtluse poolest. Loetletud eelduste kohaselt oli politsei kaotus ennustatav, küsimus seisis vaid selles, kui rängalt kaotatakse. Tulemus 2:1 rahuldab mõlemaid pooli. Eriti

lööginoos oli Si'nev, kuna Torbek liig võrgu lähedal töötas, Steinberg ja Margus rahuldasid.

Esimene tuleproov võrkpallis Tallinna ajakirjanikkude väljakutsel toimus muu seas 11. nov. E. S. S. „Kalevi“ võimlas. Esimese poolaja võitis politsei meeskond hõlpsalt 15:6, teisel poolajal olid ajakirjanikud juba 15:14-ga võidu äärel, kuid politseimikud võtsid jõu kokku, tugev lõppspurt tõi ka teises game'is 17:15 neid võidule.

Abikom. T.

Ametlik osa.

Politseivalitsuse ringkiri 20. novembrist s. a. nr. 5826 — välis-, kriminaal- ning poliitilisele politseile ja alevi- ning vallavalitsustele.

Täienduseks ringkirjalisele ettekirjutusele 21. novembrist 1927. a. nr. 947-k teatan, et Eesti-Ungari kaubanduse- ja laevandusekonventsiooni (R. T. nr. 71 — 1929) põhjal, milline astus jõusse 10. novembril 1929. a., on Ungari Kuningriigi kodanikud vabad peatusloa maksust.

Politseivalitsuse direktori käsukirjaga 19. novembrist s. a. nr. 13.

avaldatakse 15. novembril s. a. politseikooli kõrgema klassi kursuse lõpetanud politseiametniku ja kasvandikkude nimekiri, kes määratud teenistuskohdadele, arvates 16. novembrist s. a.:

Jakob Lassur, Leonhard Andresson, Vladimir Mesipuu, Herman Leinbock, Oskar Zängov, Alfred Karlson, Johan Jaakson, Alfred Sammet, Alfred Mikhelson, Jaan Sokman, Valter Kasik, Heinrich Kvell, August Kerge, Hugo Vakker, Meinhard Kessler, Johannes Sepper, Karl Retsnik, Johannes Pintmann, Leopold Soenberg, Johan Villernson, Heino Zirk, Nikolai Animägi, Hans Tusti, Eduard Kuuskmann, Feliks Freibach, Lydia Kukik, Arthur Neggo, Hendrik Printsman, Karl Kundsing, Verner Toom, Artur Mikhelson, Johannes Kaur, Edgar Siirman, Aleksander Tasane.

Avaldatakse politseiametnikkude nimekiri, kes 15. novembril s. a. politseikoolis katsekomisjoni ees eksternidena politseiameti kutsetunnistuse saamiseks sooritanud eksamid:

Poliitilise politsei assistent Artur Grünverk ja kriminaalpolitsei agent Johannes Schüts.

Raudteepolitsei konstaabel Elmar Tõnisson on vabastatud ametist oma palvel, arvates 15. novembrist s. a.

Politseivalitsuse direktori käsukirjaga 27. novembrist s. a. nr. 14.

on määratud kohtu- ja siseministri resolutsiooniga 3. oktoobrist s. a. raudteepolitsei Tallinna 2. raiooni konstaablile Emil Juhkam'ile hoolsuse eest varguste jälgimisel rahalist autasu 50 kr.

Kohtu- ja siseministri resolutsiooniga

9. oktoobrist s. a. on määratud Rakvere kriminaalpolitsei assistendile Johannes Okker'ile ja vanemale agendile Eduard Pärn'ale rahalist autasu à 100 kr. kuritegude energilise jälgimise eest, mille tõttu paljastatud mitmed kuritööd ja tabatud kurjategijad.

Kohtu- ja siseministri resolutsioonidega 20. novembrist s. a. on määratud allpool tähendatud politseiametnikkudele rahalist autasu järgmiselt:

1) Viljandi kriminaalpolitsei assistendile Theodor Raudsepp'ale energilise tegevuse eest kurjategijate jälgimisel ja tabamisel 100 kr.

2) Paide kriminaalpolitsei assistendile Vassili Vorms'ile energilise tegevuse eest mitmete murdvarguste ja teiste kuritööde selgitamisel ja kurjategijate tabamisel 100 krooni.

3) Tartu kriminaalpolitsei agendile Peep Luik'ile hoolsa ja püsiva tegevuse eest kuritegude jälgimisel ja kurjategijate tabamisel 75 kr.

4) Vao I raiooni konstaablile Virumaal August Ustav'ile hoolsa ja püsiva tegevuse eest tagaotsitavate kurjategijate jälgimisel ja kahe murdvarga tabamisel 50 kr.

5) Raudteepolitsei Rakvere raiooni konstaablile Johannes Sack'ile tähelepanelikkuse ja hoolsuse eest ametialal, mille tõttu tabanud mitmed tagaotsitavad isikud, 50 kr.

6) Ambla raiooni konstaablile Järva maal Johannes Pralits'ale varga väsimata jälgimise ja tabamise eest 50 kr. ja

7) Tallinna-Harju kriminaalpolitsei ruumidekoristajale Anna Saarva'le kohusetruu teenistuse eest, mis avaldus kuriteo selgitamisele kaasaaitamises, 30 kr.

Politseikooli kõrgema klassi kursuse lõpetanud kasvandikud Johannes Kaur ja Hendrik Printsman on määratud konstaabliteks Viljandi-Pärnu abiprefektuuri koosseisu, arvates 25. novembrist s. a.

Viru-Järva abiprefektuuri konstaabli kohustetäitja Peeter Altsaar on kinnitatud konstaabliks, arvates 1. detsembrist s. a.

Politseivalitsuse poolt on antud load: laskeriistade parandamiseks: Johan Pritsu p. Petermanile Võrus, Kreutzvaldi tän. nr. 15, maksvusega 27. nov. 1930. a.;

laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks: Liisa Johani t. Leesmanile — Simuna alevikus, Avanduse vallas. maksvusega 27. noy. 1930. a., ja Erich Karli p. Leihbergile — Põltsamaal, Lossi tän. nr. 3, maksvusega 5. novembr. 1930. a.; laskemoonaga kauplemiseks: Otto Hansu p. Kruusemendile, Kose alevikus, maksvusega 5. nov. 1930. a.

Politseivalitsuse direktori otsusega on tühistatud Skarjatina vallas, Skarjatina-Gora küllas elutseva Efim Ivani p. Zavjalovi laskeriistaluba.

Politseivalitsuses on registreeritud:

1) Perioodiline trükitoode „Kino ja Film“, hakkab ilmuma Tallinnas, üks kord kuus; väljaandja ja vastutav toimetaja Nikolai Kusmiin.

Trükitoode „Kino ja Film“ trükitakse Tallinnas, Devise trükikojas.

2) Ajaleht „Kirjanduslik orbiit“, hakkab ilmuma Tartus, kaks kor-

da kuus; väljaandja ja vastutav toimetaja — Alfred Suik.

„Kirjanduslik Orbiit“ trükitakse Tartus, K. Mattieseni trükikojas.

3) Ajaleht „Tartu Elu“, hakkab ilmuma Tartus, kolm korda nädalas; väljaandja ja vastutav toimetaja — Aleksander Krahe.

Ajaleht trükitakse Tartus „Kultuuri“ trükikojas.

4) Ajaleht „Uudised“, hakkab ilmuma Tartus, üks kord nädalas; väljaandja — Aleksander Krahe, vastutav toimetaja — Aleksander Müllerson. „Uudised“ trükitakse Tartus, Kompanii tn. 4, toimetus ja talitus asub seal samas.

5) Ajakiri „Põllumehe nädalleht“, hakkab ilmuma Tallinnas, üks kord nädalas; väljaandja — Jakob Lossalu, vastutav toimetaja — Villem Sepp. „Põllumehe Nädalleht“ trükitakse — Tallinnas, Eestimaa trükikoja aktsiaseltsi trükikojas.

Kirjanduse alalt.

Andres Loorits, Omavalitsustesse puutuvate seaduste, määruste ja korralduste juht, Kohtu- ja siseministeriumi administratiiv-ala kirjastuse väljaanne, 88 lhk., Tallinn, 1929.

On vähe valitsemisalasid, kus meie omavalitsus ei oleks kaastegev: ta tegevuspõld on nii avar, et oleks raske ette kujutada, mis saaks valitsemisega koha peal, kuidas üldse kujuneks riigi valitsemise aparaat, kui ei oleks omavalitsusi. Kui sarnane on omavalitsuse tegevuspõld, siis tuleb aina imestuda, mida kõiki ei pea teadma omavalitsustegelane. Iseenesest mõistetav, et tal eriti seaduse- ja määruseandluse aladel peavad olema laialdased teadmised, kuid kuidas meil lugu seaduseandlusega, see on kõigil teada: ta käsitlemine muutub raskeks ka vilunud õigus-teadlasele. Et temas end koduselt tunda ei ole küllaldane, et ta „Riigi Teataja“ ja seaduste kogude näol käepärast oleks, vaid selleks on vaja midagi rohkem — on vaja tõsisel mõttes juhti.

Kõneallosel töö tahabki selleks olla eeskätt omavalitsustegelastele nende igapäevases tegevuses. Autori nimi on kül-

laldaseks kindlustuseks, et ta raamatusse koondatud materjal on põhjalikult kaalutud. Raamat jaguneb kahte ossa: esimeses osas (A.) on toodud seadused, teises (B.) — määrused. Nii seadused kui ka määrused on jagatud 12 gruppi: I — riikliku korralduse ja valitsemise alal, II — omavalitsuse korralduse alal, III — maksustamise ja majandamise eelarvete, aruannete ja arvepidamise alal, IV — üldiste kohuste ja koormatuste alal, V — hariduse alal, VI — tervishoiu alal, VII — hoolekande alal, VIII — maakorralduse, põllumajanduse, metsanduse ja kalanduse alal, IX — tööstuse ja kaubanduse alal, X — ehituste, teede ja läbikäimise alal, XI — ühiskondliku korra ja heakorra alal ning XII — kohtu alal. Materjal on küllaldaselt hästi nende vahel ära mahutatud ja tarvilikkude andmete leidmine ei ole seotud raskustega, kuid siiski näib, et ei oleks halb, kui gruppe oleks olnud rohkem. Näit. otsides perekonnanimede võtmise-, abielu- ja perekonnaseisu seadusi, meie leiame need XI. grupis (ühiskondliku korra ja heaolu alal), kuna aga Perekonnanime muutmise seadus on XI. gruppi (kohtu alal) paigutatud. Oleks parem, kui sar-

nased seadused oleksid märgitud erigrupis. Kuid puudused ei tee „juhi“ käsitamist raskeks, sest ta läbilehitsemine ei võta palju aega. Ei saaks ka tähendamata jätta, et „juht“ ei ole märkinud maksvat Sõjaseisukorra seadust (Üldkuber. seaduse § 23. lisa).

Nagu tähendasin, on „juht“ eeskätt mõeldud omavalitsustegelastele, kuid ta ei peaks puuduma ühelgi avalikul tegelasel. Eriliselt tuleks teda soovitada kohtutegelastele, advokaatidele ja politseitegelastele, sest pakutav abi on suur.

Eugen Maddison.

Küsimusi ja kostmisi.

T. S. Küsimus. Kas politsei poolt era-võlgade sissesundimisel maksjale antavad kviitungid tulevad tempelmaksta tempelmaksu tariif 30. järgi, või on need vabastatud sama tariifi erand 2. alusel, kus on tähendatud, et kviitungid riigi-, linna- ja muude kogukondlike maksude tasumise asjas, ühes arvatud ka kviitungid sadamamaksude vastuvõtmise üle, „samuti muud kviitungid, mis riigi- ja omavalitsuste ja nende ametnikkude poolt sunduslikult eraisikutelt või asutustelt võetakse või neile välja antakse...“ Erand 2. kohta „g“ all seletusest võib aga nii aru saada, et eelmised kviitungid on ainult siis vabad tempelm., kui need antakse välja riigi ehk omaval. huvides. Kuidas sellest aru saada? Selle kohta midagi otsekohesemat tempelmaksu seaduses ei leidu.

Vastus: Peaksid olema vabad (tempelmaksu tariifi nr. 30, erand 2.), kuid küsimus näib olevat vaieldav, mis võib järeldada otsekoheste maksude peavalitsuse seletusest, mille järgi kuuluvad tempelmaksustamisele tariifi nr. 30 järgi kohtu poolt määratud kohtu- ja asjaajamise kulu tasuks summade vastuvõtmise üle.

Lugeja H. V. Küsimused. 1) Isik teatab oma dokumentide või liikuva varanduse kaotamisest politseile, mis vastavalt protokolleeritakse.

2) Keegi isik avaldab kolmanda isiku dokumentide või liikuva varanduse leidmisest; leitud asjad saab omanik kätte ja tema ülekuulamine protokolleeritakse.

3) Tsiviilkohtu otsuse täitmiseks on kostja varandus kirjutatud üles ja pandud aresti alla; peale selle ilmub kostja ametiasutusse ja avaldab soovi nõutava võla

tasumiseks, tema avaldus protokolleeritakse täitmistoimingus.

Kas kuuluvad need protokollid eraisikute ja asutuste eraasjus tehtud protokollide hulka (Temp. sead. tariif nr. 9) ja kas kuuluvad need protokollid tempelmaksustamisele, jaataval korral missuguse tariifi põhjal?

Vastused: 1) Kuuluvad tempelmaksustamisele (Tempelmaksu tariifi nr. 1. ja 9.).

2) Ei kuulu tempelmaksustamisele (Tempelmaksu tariifi nr. 1. erand 1.).

3) Ei peaks kuuluma tempelmaksustamisele, sest ei ole protokoll, vaid ainult ametiasutuse märkus asjatoimuses, et võlgnik on raha ära tasunud.

Lugeja K. K. Küsimused. 1) Kuidas tuleb täita kohtuotsus, kui kohtu täitelehes on tähendatud, et isik on karistatud R. n. s. § 123. põhjal 3-ööpäevase arestiga ehk maksuvõimetusel kümnekroonilise rahatrahviga ja kui karistatu ei soovi trahvi maksta, kuigi tal on varandus. Kas võib kohtuotsus pöörata täitmisele asekaristusena või tuleb määratud rahatrahvi nõuda sisse karistatu varandusest. Samuti seletuse järgi tuleks sarnasel juhul asekaristus pöörata täitmisele, kuid mõned rahu-kohtunikud seletavad, et trahvi tuleb nõuda varandusest sisse. Kumb seisukoht on õigem?

2) Kas on politseikomissari õigus volitada oma alluvaid ametnikke enda eest kohtus süüdistajana esinema ja kas peab selleks antama notariaalvolikirja või võib olla lihtsalt komisari allkirja ja pitsatiga varustatud volitus? Üks rahukogu hiljuti tagandas politseikomissari voliniku, kes tahtis esineda volitusega, mis varustatud politseikomissari allkirja ja pitsatiga.

3) Missuguse paragrahvi põhjal tuleb vastutusele võtta isikuid politsei tegevuse

sele vahelesegamise eest, kui selle juures ei tarvitatud füüsilist jõudu.

4) Kas kohtuotsuse põhjal salaviinamüügi eest määratud trahvi võib nõuda sisse karistatud isiku abielumehe varandusest, kui karistatu (naine) osutub maksuvõimetuks.

Vastused: 1) Tuleb otsus aresti suhtes täitmisele pöörata.

2) On õigus volitada lihtsa ametliku volitusega.

3) Oleneb asjaoludest (v. R. N. S. §§ 29., 30., 31., 38., N. S. 272., 273. j. t.).

4) B. E. S. III k. § 90. järgi tuleb trahvi kõigepealt sisse nõuda naise varandusest ja alles siis ühisest (mitte aga mehe) varandusest. Kuid trahvi sissenõudmine varandusest võib neis asjus sündida ainult pärast seda, kui karistatu on loobunud maksmisest ja vastav kohtuasutus on sellest teatanud nõudjale ning viimane pöörab oma nõudmise karistatu varandusele (v. Kr. kp. s. § 1911 ja vene senati üldkogu otsus 1878. a. nr. 37.).

Küsija A. Küsimused. 1) Kohtu täitelehe järgi on süüalune karistatud rahatrahviga ehk maksujõuetuse korral arestiga. Kas võib konstaabel, täites otsusi, ilma et raha sunninõudmisele asuks, isikut võtta vahi alla, kui trahvitu ise seda soovib ja nagu see Kr. Kp. Sead. § 123. juure kuuluva senati seletuses on lubatud (1878. a. väljaanne), kuna komissar kohustab raha sisse

nõudma ja lubab ainult sel korral isikut võtta vahi alla, kui ta osutub maksujõuetuks ja selle üle akt on seatud kokku?

2) Kas on kohtu täitelehe järgi otsusi täites tarvis trahvitule kuulutada veel politsei poolt kohtuotsus, näit. R. N. S. § 29. põhjal j. t., peale riigitulude vastu sihitud süütegude (Kr. Kp. Sead. § 1210), kui see kohtu poolt isegi trahvitule teatatud kas käskotsuse ärakirja kättesaamisega või kohtus avalikul asja harutamisel.

3) Kas võib maal asuv politseiametnik, kellele pandud tsiviil-kohtu otsuste täitmine, linnas asuvalt politseikomissariilt nõuda otsusega ühenduses olevaid toimusid (nagu nõudjale teadaande kättetoimetamine j. t.), kui linnas on olemas kohtupristav, või peab seda täitma ainult kohtupristav. Jaataval korral, missuguse seaduse alusel?

Vastused: 1) Otsus aresti suhtes viiakse täide, kui karistatu osutub maksujõuetuks, s. t. kui karistatu keeldub rahatrahvi maksmast. Keeldumise kohta tuleb seada kokku sellekohane akt.

2) Ei ole vaja kuulutada, kuid täiteleht tuleb näidata karistatule ette.

3) Ei või, sest politsei asendab kohtupristavi ainult neis toimustes, mis tuleb kohtu otsuse täitmisel ette võtta linnas, kus puudub kohtupristav, või väljaspool linna piire (Ts. Kp. Sead. § 158¹, RT 30 — 1929, art. 209.).

Kirjavastusi.

R. K. Kirjatükk: „Austades oma keha, suudame paremini teenida kaaskodanikke“ ei lähe.

T. R. ja teistele. Kahjuks ei saa „E. P.“ edaspidi avaldada kirjutisi ametnikkude

5- ja 10-aastaste teenistusjuubelite puhul. Neid juubeleid on nii palju, et neile — kui kahju see ka pole — „E. P.“ veergudel ruumi ei jatku. „E. P.“ pole maksnud ega maksa ka edaspidi tasu juubelite kirjutiste eest.

Väljaandja: **Kohtu- ja siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.**

Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**

Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s i.

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

- Paljus, Hans, välja antud Rae vallavalitsuselt 20. 11. 23 a. nr. 245. (21994)
- Rindeberg, Hans Jüri poeg, välja antud Narva linna politsei ülemalt 4. 10. 21 a. nr. 29840. (22204)
- Kamenev, Aleksei Jegori poeg, välja antud Narva vallavalitsuselt 1927 a. (22205)
- Jakovlev, Anastasia Jakobi tütar, välja antud Narva 1. jaoskonna politseikomisariilt 1928. a. nr. 1292. (22206)
- Pällö, Aleksander Jaani poeg, välja antud Narva linna politsei ülemalt 4. 2. 20 a. nr. 19325. (2427)
- Šapkin, Feodora Jefimi tütar, välja antud Kose vallavalitsuselt 1921 a. nr. 490. (2429)
- Möller, Johanna Jaani tütar, välja antud Vaivara vallavalitsuselt 30. 8. 21 a. nr. 1499. (22207)
- Kurmann, Voldemar Peetri poeg, välja antud Rakvere vallavalitsuselt 1. 9. 28 a. nr. 59. (22214)
- Piilmann, Johannes Laarsi poeg, välja antud Nõmme jaoskonna politseikomisariilt 1929 a. nr. 968. (22215)
- Teksel, Zinaida Mihkli tütar, välja antud Narva-Jõesuu alevivalitsuselt 10. 5. 27 a. nr. 1195. (22216)
- Staaak, Heinrich Villemi poeg, välja antud Vaivara vallavalitsuselt 1920 a. (830)
- Selja, Mart Abrami poeg, välja antud Vaivara vallavalitsuselt 28. 4. 20 a. nr. 745. (925)
- Valk, Pauliine Jakobi tütar, välja antud Narva-Jõesuu politsei jaoskonna ülemalt 1921 a. nr. 277. (632)
- Uggur, Friedrich-Alfred Joh. poeg, välja antud Lehtse vallavalitsuselt. (22217)
- Karelsberg, Friedrich Eduardi poeg, välja antud Tallinna linna 1. jaoskonna politseikomisariilt nr. 240. (22218)
- Laudisal, Aelksander Georgi poeg, välja antud Narva linna politsei ülemalt 3. 7. 20 a. nr. 24504. (22219)
- Russakov, Anna Filipi tütar, välja antud Skarjatina vallavalitsuselt 15. 4. 21 a. nr. 993. (2566)
- Oborotov, Nikolai Vassili poeg, välja antud Skarjatina vallavalitsuselt 22. 4. 26 a. nr. 763. (2567)
- Šlöpkin, Ivan Dimitri poeg, välja antud Skarjatina vallavalitsuselt 24. 12. 20 a. nr. 330. (2568)
- Köösel, Aleksei Jüri poeg, välja antud Veinjärve vallavalitsuselt 25. 10. 20 a. nr. 745. (23246)
- Ados, Gustav Juhani poeg, välja antud Ambla vallavalitsuselt 22. 11. 20 a. nr. 1630. (23248)
- Mannus, Eduard Tõnu poeg, välja antud Koigi vallavalitsuselt 4. 5. 20 a. nr. 230. (23249)
- Bluum, August Jaani poeg, välja antud Veinjärve vallavalitsuselt 7. 6. 28 a. nr. 1879. (23251)
- Tiinas, Karl Jakobi poeg, välja antud Rägavere vallavalitsuselt 18. 12. 19 a. nr. 181. (23253)
- Tiinas (s. Tiilen), Alma Jüri tütar, välja antud Pada vallavalitsuselt 1. 12. 19 a. nr. 6. (23254)
- Uhek, Helmi Augusti tütar, välja antud Paide jaoskonna politseikomisariilt 11. 1. 27 a. nr. 238. (23255)
- Lutvei, Karl Johani poeg, välja antud Kõnnu vallavalitsuselt 17. 1. 25 a. nr. 23. (23256)
- Saaren, Helene Gustavi tütar, välja antud Paide jaoskonna politseikomisariilt 25. 1. 28 a. nr. 415. (23258)
- Russ, August Jüri poeg, välja antud Veinjärve vallavalitsuselt 14. 11. 21 a. nr. 1182. (23261)
- Treufeldt, Osvald Augusti poeg, välja antud Paide jaoskonna politseikomisariilt 24. 12. 28 a. nr. 164. (23262)
- Avik, Emilie, välja antud Viimsi vallavalitsuselt 27. 2. 20 a. nr. 626. (23331)
- Ojason, Emilie, välja antud Tallinna linna politsei 5. jaoskonna ülemalt 7. 3. 25 a. nr. 787. (23332)
- Mühlbaum, Anna, välja antud Tallinna linna politsei 5. jaoskonna ülemalt 8. 4. 20 a. nr. 6589. (23333)
- Uusberg, Viuu, välja antud Tallinna linna politsei ülemalt 14. 2. 20 a. nr. 9021. (23334)
- Kressmann, Konstantin, välja antud Laitse vallavalitsuselt 31. 12. 19 a. nr. 330. (23335)
- Müür, Leontine, välja antud Narva-Jõesuu alevivalitsuselt 16. 7. 26 a. nr. 985. (23336)

- Erik, Rudolf Jaani p., välja antud Salla vallavalitsuselt 1927. a. nr. 723. (23501)
- Eichenfeldt, Aleksander, välja antud Tallinna linna 5. jaoskonna politseikomissariilt 14. 7. 29 a. nr. 685. (23337)
- Tulp, Alma, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 19. 4. 22 a. nr. 494. (23338)
- Nieneberg, Alfred, välja antud Tallinna linna politsei 5. jaoskonna ülemalt 4. 4. 25 a. nr. 1051. (23340)
- Sommer, Edgar, välja antud Tallinna linna politsei 5. jaoskonna ülemalt 16. 6. 25 a. nr. 1493. (23341)
- Heinmann, Arnold, välja antud Tallinna 5. jaoskonna politseikomissariilt 12. 6. 29 a. nr. 327. (23342)
- Greinert, Irma, välja antud Tallinna linna 1. jaoskonna politseikomissariilt 29. 12. 28 a. nr. 4494. (23343)
- Pärtmann, Klara, välja antud Nõmme jaoskonna politseikomissariilt 6. 9. 28 a. nr. 393. (23344)
- Kihlefeldt, Johannes, välja antud Ambla vallavalitsuselt 1. 5. 20 a. nr. 1429. (23502)
- Koch, Jaan, välja antud Liigvalla vallavalitsuselt. (23503)
- Kristjanson, Aleksander, välja antud Albu vallavalitsuselt. (23504)
- Erik, Elfriede Augusti tütar, välja antud Illuka vallavalitsuselt 9. 4. 26 a. nr. 525. (23505)
- Holm, Marta Johani tütar, välja antud Einmani vallavalitsuselt 31. 8. 25 a. nr. 171. (23506)
- Krass, Marie Hansu tütar, välja antud Einmani vallavalitsuselt. (23507)
- Reismann, Aleksander, välja antud Ambla vallavalitsuselt. (23508)
- Tunna, Amalie, välja antud Tapa alevi politsei ülemalt 8. 12. 19 a. nr. 457. (23509)
- Punnart, Arnold, välja antud Varangu vallavalitsuselt 13. 4. 28 a. nr. 574. (23510)
- Eilmann, August, välja antud Nõmküla vallavalitsuselt 27. 9. 22 a. nr. 34/1301. (23511)
- Ulm, August, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 20. 1. 23 a. nr. 348. (23512)
- Blumfeldt, Valter, välja antud Lehtse vallavalitsuselt 19. 1. 29 a. nr. 189. (23513)
- Steinberg, Johannes, välja antud Nõmküla vallavalitsuselt. (23517)
- Sokolov, Aleksander, välja antud Haapsalu jaoskonna politseikomissariilt 19. 1. 29 a. nr. 7. (23514)
- Veindamm, Gustav, välja antud Lehtse vallavalitsuselt 24. 11. 24 a. nr. 199. (23515)
- Gabriel, Herbert, välja antud Albu vallavalitsuselt 2. 10. 22 a. nr. 133. (23516)
- Embach, Jaan, välja antud Tapa alevi politsei ülemalt 17. 2. 20 a. nr. 1115. (23518)
- Hintsenberg, Otto, välja antud Lehtse vallavalitsuselt 8. 9. 29 a. nr. 193. (23519)
- Reinok, Liisa Mardi tütar, välja antud Kohila vallavalitsuselt 26. 12. 19 a. nr. 571. (23715)
- Elken, Karl Jüri poeg, välja antud Hageri vallavalitsuselt 14. 12. 23 a. nr. 181. (23716)
- Taurus, Hans Hansu poeg, välja antud Rapla vallavalitsuselt 24. 4. 23 a. nr. 136. (23718)
- Kaares, Emilie Villemi tütar, välja antud Viimsi vallavalitsuselt 19. 6. 25 a. nr. 423/237425. (23719)
- Lubaso, Hans Hansu poeg, välja antud Raiküla vallavalitsuselt 20. 12. 19 a. nr. 120. (23723)
- Niis, Leena Jüri tütar, välja antud Kirna-Kohatu vallavalitsuselt 15. 12. 19 a. nr. 375. (23724)
- Lehtmann, Eduard Otto p., välja antud Kirna-Kohatu vallavalitsuselt 16. 1. 20 a. nr. 1061. (23725)
- Deevert, Henriette Danieli tütar, välja antud Triigi vallavalitsuselt 19. 6. 23 a. nr. 54. (23726)
- Laud, Arthur-Elmar Jüri poeg, välja antud Järvakandi vallavalitsuselt 4. 7. 27 a. nr. 64. (23727)
- Allik, Mihkel, välja antud Haapsalu linna politsei jaoskonna ülemalt 12. 12. 19 a. nr. 2104. (23904)
- Eichman, Pauline, välja antud Aaspre vallavalitsuselt 23. 4. 20 a. nr. 1616. (23905)
- Kartau, Ida, välja antud Tallinna linna politsei ülemalt 23. 2. 20 a. nr. 12649. (23906)
- Skorohodov, Elisei, välja antud Kallaste alevivalitsuselt 18. 10. 24 a. nr. 216. (23907)
- Keeniksmann, Mihkel, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 14. 2. 25 a. nr. 622. (23908)

- Prommik, Helene, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 26. 3. 20 a. nr. 9395. (23910)
- Junkur, Rudolf, välja antud Tallinna 3. jaoskonna politseikomissariilt 19. 1. 27 a. nr. 3131. (23911)
- Toom, Aleksander, välja antud Narva linna politsei ülemalt 15. 3. 20 a. nr. 20910. (23912)
- Krasmus, Tefte, välja antud Viimsi vallavalitsuselt 9. 4. 20 a. nr. 665. (23913)
- Mülpak, Martin, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 1925. a. nr. 1059. (23914)
- Sepp, Jakob, välja antud Abroka vallavalitsuselt 1927. a. nr. 661. (23915)
- Maasikas, Albert, välja antud Tallinna linna politsei ülemalt 1920. a. nr. 3053. (23916)
- Gudõnovitsh, Vladislav, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 14. 2. 24 a. nr. 3539. (23918)
- Antpak, Hindrek, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 4. 12. 19. a. nr. 1397. (23919)
- Puuste, Jüri, välja antud Rae vallavalitsuselt 12. 10. 20 a. nr. 2019. (23920)
- Treial, August, välja antud Laatre vallavalitsuselt 5. 9. 24 a. nr. 57. (23922)
- Medri, Aliide, välja antud Keina vallavalitsuselt 3. 3. 28 a. nr. 1200. (23923)
- Potter, Elviine, välja antud Tallinna 3. jaoskonna politseikomissariilt 6. 3. 26 a. nr. 352. (23924)
- Liiv, Klarissa, välja antud Lasnamäe politsei abijaoskonna ülemalt 13. 8. 23 a. nr. 295. (23925)
- Tenjas, Alviine, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 30. 1. 23. a. nr. 417. (23926)
- Ammer, Paul, välja antud Harku vallavalitsuselt 1927. a. (23927)
- Heinlaid, Paul, välja antud Pärsama vallavalitsuselt 13. 8. 27 a. nr. 95. (23928)
- Piilberg, Eduard, välja antud Viimsi vallavalitsuselt 8. 2. 24 a. nr. 142. (23929)
- Kruuse, Osvald, v. a. Viimsi vallavalitsuselt 28. 6. 21 a. nr. 18. (23923)
- Sardis, Johannes, välja antud Tallinna linna politsei 1. jaoskonna ülemalt 5. 1. 19. a. nr. 6235. (23934)
- Hanin, Raissa, välja antud Tallinna politsei 2. jaoskonna ülemalt 16. 1. 20 a. nr. 4971. (21697)
- Kolvik, Alfred, välja antud Skarjatina vallavalitsuselt 1926. a. (23933)
- Rogovsky, Sophie, välja antud Tallinna 2. jaoskonna politseikomissariilt 24. 10. 27 a. nr. 1093. (21698)
- Katsov, Jankel, välja antud Tallinna 6. jaoskonna politseikomissariilt 15. 4. 29. a. nr. 34. (21700)
- Märka, Valentin, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 26. 8. 23 a. nr. 1386. (24101)
- Grigorjev, Anna, välja antud Narva linna politsei ülemalt 12. 5. 20 a. nr. 22759. (24102)
- Loik, Karl, välja antud Tallinna 4. jaoskonna politseikomissariilt 8. 3. 27. a. nr. 3215. (24103)
- Leoke, Richard, välja antud Lasnamäe politsei jaoskonna abikomissariilt 29. 10. 27 a. nr. 271. (24106)
- Steinfeldt, Salme, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 1. 6. 21 a. nr. 1029. (24107)
- Viido, Oskar, välja antud Tallinna 3. jaoskonna politseikomissariilt 31. 8. 27. a. nr. 744. (24108)
- Ellerberg, Karl, välja antud Emmaste vallavalitsuselt 28. 11. 27 a. nr. 289. (24109)
- Pikarevitsh, Marie, välja antud Tallinna 2. jaoskonna politseikomissariilt 19. 3. 28 a. nr. 2042. (24110)
- Trummak, Marie, välja antud Piirsalu vallavalitsuselt 30. 4. 26 a. nr. 27. (24111)
- Tammepu, David, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 3. 1. 20 a. nr. 4968. (24112)
- Lemberg, Karl, välja antud Tallinna 2. jaoskonna politseikomissariilt 16. 8. 27. a. nr. 694. (24113)
- Neimer, Eduard Johani poeg, välja antud Tallinna 4. jaoskonna politseikomissariilt. (43719)
- Aru, Johannes Anna poeg, välja antud Kunda alevivalitsuselt 15. 2. 23 a. nr. 37. (43737)

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised tunnistused:

- Lillimägi, Gavril Stepani poeg, hobusepass nr. 13, välja antud Irboska vallavalitsuselt 29. 1. 21 a.
- Pillmann, Mihkel, hobusepass nr. 103, välja antud Võlla vallavalitsuselt 4. 1. 1921 a.

- Hallik, Peet Gustavi poeg, hobusepass, välja antud Suuremõisa vallavalitsuselt 4. 2. 21 a. nr. 144. (43704)
- Jõhvi kiriku korjandusleht nr. 19, välja antud Joosep Kiiveri nimele.
- Lobja, Madis, hobusepass nr. 22, välja antud Paadremaa vallavalitsuselt 5. 12. 20 a.
- Aven, Jüri, hobusepass nr. 428, välja antud Kirbla vallavalitsuselt 13. 1. 29 a.
- Ojasuu, Mihkel, hobusepass, v. a. Martna vallavalitsuselt 5. 1. 21 a.
- Tõnurist, Johannes Gustavi poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 1084, välja antud 1. jalaväe polgu ülemalt 13. 9. 27 a.
- Venno, Peeter Nikolai poeg, hobusepass nr. 167, välja antud Rakvere vallavalitsuselt 9. 8. 26 a.
- Suursaar, Jaan Jaani poeg, laskeriistaluba nr. 566, välja antud Viljandi-Pärnu prefektilt 20. 6. 28 a., maksvusega 1930. a.
- Sirotin, Mitrofan Jefremi poeg, hobusepass nr. 99, välja antud Nehatu vallavalitsuselt 12. 5. 25 a.
- Hobusepass nr. 10, välja antud Pajusi vallavalitsuselt 15. 12. 20 a. — Jaan Allika käes kaduma läinud.
- Annus, Paul Hansu poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 3948, välja antud Inseneripataljoni ülemalt 28. 4. 20 a.
- Hobusepass nr. 757, välja antud Võhmuta vallavalitsuselt 14. 10. 22 a.
- Hobusepass nr. 344, välja antud Mäo vallavalitsuselt 31. 12. 20 a.
- Tamborg, Ernst Hansu poeg, laskeriistaluba nr. 1747, välja antud Tartu-Valga prefektilt 30. 9. 27 a. (43709)
- Solovjev, Aleksander Vassili poeg, hobusepass nr. 293, välja antud Pindi vallavalitsuselt 20. 10. 23 a.
- Kukk, Jaan, hobusepass nr. 520, välja antud Massu vallavalitsuselt 1. 2. 21 a.
- Aremann, Mihkel, hobusepass nr. 149, välja antud Kirbla vallavalitsuselt 12. 1. 21 a.
- Põllu, August, hobusepass nr. 468, välja antud Iisaku vallavalitsuselt 23. 12. 20 a. (43711)
- Ekvus, Jaan Jaani poeg, laskeriista luba nr. 279, välja antud Paide jaoskonna politseikomissariilt 11. 6. 28 a. (23203)
- Hanich, Jaan Kustavi poeg, hobusepass nr. 279, välja antud Lehtse vallavalitsuselt 4. 3. 29 a. Hans Lesti nimele. (23207)
- Väljapõhi, Martin Anna poeg, sõjav. vabastamise tunnistus nr. 3414, välja antud Soomusrongide suurtükiväe diviisi ülemalt 11. 8. 20 a. (23208)
- Neido, Jüri Daaveti poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 9172, välja antud Kalevlaste maleva pealikult 16. 9. 20 a. (871)
- Politsichin, Grigori Ivani poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 1905, välja antud 3. kindl. raskesuurtükiväe diviisi ülemalt 3. 6. 20 a. (910)
- Jürgenson, konstaabli kvüitungiraamat nr. 8, kinnitatud politsei peavalts. 2. 11. 27 a. nr. 1555. (935)
- Schüdlova, Eugenia Vassili tütar, hobusepass järgmiste tundemärkidega hobuse peale: mära, hele kõrb, 10 aastat vana, lakk pahemal, 137 sm. kõrgel, lauk ots, taga pahema jala säärel valge täpp.
- Rooost, Jaan Jakobi poeg, ametlik laskeriista kandmise luba nr. 14/596, välja antud Iisaku metsaülemalt 21. 11. 28 a.
- Abakov, Peeter, hobusepass, välja antud Iisaku vallavalitsuselt 23. 12. 20 a. (43713)
- Tamm, Eduard, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 3575, välja antud Viru kaitsevähingukonna ülemalt 24. 7. 28 a.
- Mets, Gustav, hobusepass nr. 64, välja antud Narva-Jõesuu alevivalitsuselt 14. 12. 20 a.
- Saaresti, Adolf, hobusepass nr. 49, välja antud Mäetaguse vallavalitsuselt 22. 11. 20 a.
- Kremann, Jaan, hobusepass nr. 212, välja antud Kirbla vallavalitsuselt 12. 1. 21 a.
- Kibuspuu, Jüri Nigula poeg, hobusepass nr. 11, välja antud Suuremõisa vallavalitsuselt 4. 8. 22 a. (43724)

Oksjoni kuulutus.

Paide jaoskonna politseikomissar Järvamaal teatab, et 16. dets. 1929. a. kell 10 müüakse avalikul

enampakkumisel

Väinjärve v., Ervital võla kattteks Johannes Grünbergi päralt olev vallasvara, mis koosneb ühest hobusest, hinnatud 150 krooni.

Müüdavat looma võib näha oksjoni päeval kohal. Pakkumine algab hinnatud summast.

Paides,

28. nov. 1929. a.

Paide jaoskonna politseikomissar Järvamaal

Nr. 02824.